Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT פּרייז 20 גראָשען הײַנט 8 זײַטען.

נייער פאָלקסבלאַט

אומפּאַרטייאישע פּאָליטיש-געזעלשאַפטליכע טאָג-צייטונג

Nr. 194	Łódź, Wtorek 20 sierpnia 1929 r.	זיבעטער יאָהרגאַנג	לאָדז, דינסטאָג, יד מנחם אב תרפ״ט	№ 194

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 24-71. | אַדרעס פון רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: לאָדז, פּיעטריקאָווער 21, טעל. 24-71

דער קריג אויפ'ן ווייטען מזרח

סאָוו. מיליטער אַריינגעדרונגען טיף אין מאַנדזשוריען

יודען לעבען אין פּאַגראָם-שרעק צוליב דער אַקציע פון די ווייסגוואַרדייער

לאָנדאָן, 19. (אַטע) דער ענגלישער קאָנסול-לאַט אין פּעקין איז מודיע, אַז דאָס סאָוויעטישע מיליטער האָט פאַרנומען אַ רייה געביטען אין מאַנדזשוריען אויף 50 קילאָמעטער אין דער טיף.

די זעלבע ידיעה ווערט אויך בעשטעטיגט פון פּאַריז דורך דער האַוואַס-אַגענטור.

שאַנכאַי, 19. (ספּ. טעל.) לויט אַן אָפיציעלען קאָמוניקאַט פון דעם כינעזישען הויפּט-קאָמאַנדיר האָט דאָס כינעזישע מיליטער בעת די פרייטאָג'דיגע קאַמפען ביי יאַראַינאַר פערלוירען 27 רעה'הרג'עטע און 31 פערוואונדעטע.

גרויסע פערלוסטען האָט אויך געליטען די סאָוויעטישע אַרמעע. ווייטערדיגע שלאַכטען קומען פאָר איבער דער גאַנצער לענג פון דער גרעניץ. די שטאָט מאַנדזשולאַ איז אינגאַנצען אָפּגערייניגט פון די איינוואוינער. די סוחרים האָבען אָפּגעפיהרט זייערע סחורות קיין כאַרבין, וואוהין עס קומען אָן טויזענדער ענטלאָפענע.

מאָסקווע, 19. (ספּ. טעל.) די סאָוויעטען-מאַכט האָט ערקלערט בעלאַגערונגס-צושטאַנד אין וולאַדיוואָסטאָק און אין גאַנצען ראַיאָן פון וולאַדיוואָסטאָק. אין דער דאָזיגער שטאָט זענען גערופען געוואָרען אַלע אָפיצירען פון דער סאָוויעטישער אַרמעע, וואָס וואוינען אין וולאַדיוו. ניקאָלסקי און סוריסק און ספּאַסק.

וואַשינגטאָן, 19. (ספּ. טעל.) דער כינעזישער געזאַנדטער האָט ערקלערט, אַז די כינעזישע רעגירונג האָט געשיקט 60 טויזענד סאָלדאַטען צו די בעדראָהטע ערטער, ווייל דאָס סאָוויעטישע מיליטער געהט אַריבער די גרעניץ.

לאָנדאָן, 19. (אַטע) פון שאַנכאַי איז מען מודיע, אַז בעת די לעצטע שלאַכטען זענען אומגעקומען 200 סאָוויעטישע זעלנער. דאָס סאָוויעטישע מיליטער פערייטערט אויס דעם פראָנט און האָט פערנומען דעם באַהן-קנויט ראַלאַיפאַר.

פּעקין, 19. (אַטע) צוליב די ערהאַלטענע ידיעות, אַז אין סאָוויעטישען מיליטער זענען אַקטיוו בעטייליגט רייכשע מיליטער-לייט, האָט די כינעזישע רעגירונג בעשלאָסען אַרויסצוטרעטען מיט אַן ענער-גישען פּראָטעסט.

ריגע, 19. (אַטע) פון מאָסקווע איז מען מודיע, אַז דער קאָמיסאַריאַט פאַר אויסערן-ענינים לייקענט די ידיעות, אַז דאָס סאָוויעטישע מיליטער איז אַריבער די כינעזישע גרעניץ.

לאָנדאָן, 19. (ספּ. טעל.) פון כאַרבין איז מען מודיע, אַז אַן אָפּטיילונג פון ווייסגוואַרדיסטען איז אַריבער די סאָוויעטישע גרעניץ און בעמיהט זיך אַרויסצורופען אַן אויפשטאַנד פון דער אָרטיגער בעפעלקערונג. די אָפּטיילונג איז בעוואָפענט מיט באָמבעס און קוילענוואַרפערס פון נייעסטען טיפּ. איניגע ווייסגוואַרדיסטען זענען פערהאַלטען און דער-שאָסען געוואָרען.

מאָסקווע. (יט״א) עס האָבען זיך פערשפּרייט קלאַנגען, אַז אין בירא-בידזשאַן זענען געמאַכט געוואָרען אַנפאַלען אויף די יודישע איבערוואַנדערער אויף אַן אָפיציעלער אָנפראַגע אין כאַבאַראָווסק איז אָנגעקומען אַ הכחשה פון די דאָזיגע קלאַנגען.

לויט די קלאַנגען זענען די אַנטי-יודישע אונ-רוהען אין בירא-בידזשאַן פאָרגעקומען אין צוזאַמענ-האַנג מיט'ן רוסיש-כינעזישען קאָנפליקט. די אונ-רוהען זאָלען זיין אָרגאַניזירט געוואָרען דורך די אָרטיגע פויערים און דורך מיליטערישע אָפּטיילונ-גען, וואָס האָבען דורכגעריזט דאָס געביט אויפ'ן וועג צום כינעזישען פראָנט.

מאָסקווע. (יט״א) פון כאַרבין ווערט מיטגע-טיילט, אַז די יודישע בעפעלקערונג איז דאָרט ווידער זעהר אונרוהיג און לעבט אין שרעק פאַר אַ פּאָ-גראָם. די שרעק איז לעצטענס ווידער ענטשטאַנען צוליב דעם, וואָס די געוועזענע צאַרישע אָפיצירען האָבען ווידער בעקומען מעהר מאַכט אין שטאָט.

זיי האָבען פון זיך אויסגעטיילט אַ „קאָמיטעט" און בעשטימט אַלס פאָרזיצער פון דעם קאָמיטעט דעם גענ. פּולקאָווניק מאַשקאָוו, וועלכער איז בעוואוסט פון די פּאָגראָמען, וועלכע ער האָט אָרגאַני-זירט אונטער דעניקין'ס הערשאַפט.

לויט בעריכטען, וואָס קומען אָן קיין מאָסקווע דורך טשיטא, שיקען די יודען פון כאַרבין אַוועק זייערע פרויען און קינדער אין אַנדערע שטעט, דערפאַר וואָס כאַרבין ווערט וואָס אַ טאָג אַלץ מעהר פערפלייצט פון „ווייסגוואַרדייצעס", וואָס קומען אָן פון אַלע עקען לאַנד.

ווען וועט עוואַקואירט ווערען דער רהיין-געביט?

שפּאַנענדע ערוואַרטונג אין האאַג

האאַג, 19 (אַטע) קיין האאַג איז געקומען דער שטעל-פערטרעטער פון פראַנצויזישען גענע-ראַל-שטאַב און האָט לאַנג קאָנפערירט מיט בריאַנ'ען. די קאָנפערענץ איז געווען מכוח דער שטעלונג פון גענעראַל-שטאַב צו דער פראַגע צוועגס עוואַקואירען דעם רהיין-געביט.

האאַג, 19 (אַטע) בריאַן האָט שבת פער-זיכערט שטרעזעמאַנ'ען, אַז מאָנטאַג וועט בעקאַנט זיין דער טערמין פון עוואַקואירען דעם רהיין-געביט. נישט קוקענדיג דערויף, איז היינט דער טערמין נישט געוואָרען בעקאַנט.

בריאַן און שטרעזעמאַן האָבען היינט לאַנג קאָנפערירט. מ'ערוואַרט מיט שפּאַנונג אַ קאָמוני-קאַט וועגען זייער היינטיגער בעגעגעניש.

האאַג, 19. (אַטע) בריאַן זאָל האָבען ער-קלערט, אַז ס'איז איהם פּאָלויפיג אוממעגליך מיטצוטיילען דעם טערמין, ווען דער רהיין-געביט וועט עוואַקואירט ווערען. דאַגעגען זאָל האָבען ערקלערט שטרעזעמאַן, אַז ס'איז פאַר איהם אוממעגליך צו פערטרעטען די עפענטליכע מיינונג פון דייטשלאַנד, אויב עס וועט נישט בעקאַנט זיין דער ענטגילטיגער טערמין פון עוואַקואירען דעם רהיין.

האאַג, 19 (אַטע) היינט איז פאָרגעקומען אַ לענגערע זיצונג פון די פינאַנץ-עקספּערטען.

פאַרשלאַג פון אַמעריקע צו ענגלאַנד

וועגען רעדוצירען די בעוואָפנונגען אויפ'ן ים

לאָנדאָן, 19. (אַטע) דאָ האָט געמאַכט אַ גרויסען איינדרוק די ידיעה פון אַמעריקע צו ענג-לאַנד מיט פאָרשלאַגען וועגען רעדוקציע פון די בעוואָפנונגען אויפ'ן ים. די פאָרשלאַגען זענען תיכף איבערגעגעבען געוואָרען מאַקדאָנאַלד'ן, וועלכער גע-פינט זיך אין אורלויב. דער פאָרשלאַג זאָל שטאַמען פון פּרעזידענט הובער.

לאָנדאָן, 19. (אַטע) אין די פּאָליטישע קריי-זען האַלט מען, אַז די אַמעריקאַנישע פאָרשלאַגען צו ענגלאַנד וועגען רעדוצירען די בעוואָפנונגען אויפ'ן ים זענען אַ ווענדונגס-פּונקט אין די ענגליש-אַמערי-קאַנישע בעציהונגען. די דאָזיגע פאָרשלאַגען וועלען אינגאַנצען ענדערען די ענגלישע אויסערן-פּאָליטיק.

לאָנדאָן, 19. (אַטע) דער אַמעריקאַנישער אַמבאַסאַדאָר דייווס איז אַוועק צו מאַקדאָנאַלד'ן קיין שאָטלאַנד אויף אַ קאָנפערענץ וועגען די ענגליש אַמעריקאַנישע ענינים.

יודישע פאָדערונג צו ליטא

עס זאָל אָפּגעשטעלט ווערען די פּאָגראָמען

ציריך, 19 (י. ט. א. טעלעגראַפיש). דער עקזעקוטיוו פון ראַט פאַר יודישע מינדערהייטס-רעכט האָט אַרויסגעשיקט צום ליטווישען פּרעזי-דענט און צום פּרעמיער וואָלדעמאַראַס אַ פאָדע-רונג, אַז ס'זאָלען אָפּגעשטעלט ווערען די אַנטי-יודישע אַרויסטרעטונגען אין ליטא און ס'זאָל געזיכערט ווערען די רוה פאַר דער יודישער בעפעלקערונג. די דעפּעשע איז אונטערגעשריבען דורך לעאָ מאָצקין, נחום סאָקאָלאָוו א. א.

„דזשאָינט" פיהרט ווייטער די אַרבייט

אין ביז איצטיגען מאַסשטאַב

ציריך, 19. (י.ט.א.) טעלעגראַפיש) דאָ איז פאָרגעקומען אַ זיצונג פון דער אָנפיהרונג פון „דזשאָינט" אין דער זיצונג האָבען אָנטייל-גענומען פעליקס וואַרבורג, לואי מאַרשאַל, דזשעמס ראָזענבערג, ציררוס אַדלער, ד״ר ביליקאָפּ, ד״ר פראַנקעל, ד״ר ראָזען, מאַגנעס א. א. ס'איז אָפּגעגעבען געוואָרען אַ בעריכט וועגען דער לאַגע פון די יודען אין די מזרח לענדער. ס'איז בעשלאָסען געוואָרען ווייטער צו פיהרען די „דזשאָינט"-אַרבייט אין ביזאיצטיגען מאַסשטאַב.

בלוטיגער צוזאַמענשטויס צווי-שען אונגאַרן אין פראַנקרייך

פּאַריז, 19. (אַטע) בעת אַ צוזאַמענשטויס צווישען אונגאַרישע עמיגראַנטען קאָמוניסטען און קאַטאָליקען אין רובע זענען 25 פּערזאָן שווער פער-וואונדעט געוואָרען פון רעוואָלווער-שאָסען.

איבער'ן אָקעאַן קיין אַמעריקא

ליסאַבאָן, 19 (ספּ. טעל.) היינט, 7 אין דער פריה איז פון ליסאַבאָן אַרויסגעפלויגען אויף אַ לופט-רייזע קיין אַמעריקא דער אַעראָפּלאַן „יונג שווייף" מיט די לופט-פליהער קאַסער און לישער.

פערברענט 130 אויטאָס

פּאַריז, 19 (ספּ. טעל.) אין אויטאָ-גאַראַזש געבען לאַ ראָשעל איז אויסגעבראָכען אַ שרפה. 130 אויטאָמאָבילען און 3 אויטאָבוסען זענען פער-ברענט געוואָרען.

200 ארץ-ישראל איינוואוינער

ענדערען זייערע פאַמיליען-נעמען

ירושלים (י.ט.אַ.) אין דער אָפיציעלער צייטונג פון דער ארץ-ישראל רעגירונג איז פער-עפענטליכט אַ רשימה פון 200 ארץ-ישראל איינ-וואוינער, וועלכע האָבען געענדערט זייערע ביז-איצטיגע פאַמיליען-נעמען.

ירושלים אויפ'ן אינטערנאַציא-נאַלען מוניציפּאַליטעטען-קאָנגרעס

ירושלים, (י.ט.א.) דער ירושלים'ער שטאָט-ראָט האָט בעשלאָסען צו דעלעגירען אַלס פאָרשטעהער פון ירושלים אויפ'ן אינטערנאַציאָנא-לען מוניציפּאַליטעטען-קאָנגרעס דעם שטאָט-אינ-זשיניער ה' פאלק. דער קאָנגרעס קומט פאָר אין רוים דעם 17 סעפּטעמבער ה. י.

עלטערן!
דאָס געזונד פון אייערע קינדער איז אייער גרעסטער אוצר!
למען השם שיקט אייערע קינדער נור אין חדרים, אָדער שולען אין וועלכע ס'איז פאַרהאַן אַ שול-דאָקטאָר.

האַנטווערקער-פאַריין, אַגראַדאָווע 9
סעקציע לוין-וועבער.
אַכטונג שטרייקענדע לוין-וועבער פון וויגאַניע!
היינט, דינסטאָג, ד. 20. אויגוסט, פּינקטליך 4 נאָכמיטאָג קומט פאָר אין אייגענעם לאָקאַל אַ גרויסע מאַסען-פערזאַמלונג פון אַלע שטרייקענדע לוין-וועבער, וואו ס'וועט בעהאַנ-דעלט ווערען דער גאַנג פון שטרייק און אַנדערע וויכטיגע פראַגען.
מיט אַכטונג
8928 דער שטרייק-קאָמיטעט

לופט-שיף „גראף צעפעלין" אין טאקיא

גאנץ יאפאן יובעלט צוליב'ן אנקומען פון דער דייטשער לופט-שיף

טאקיא, 19 (אטע) דער „גראף צעפעלין" האט זיך בשלום אראפגעלאזען אויפ'ן פליה-פלאץ אין קאזימוגאורא (יאפאן).

די בעגייסטערונג פון דער ריזיגער מענשען-מאסע, וועלכע האט אפגעווארט די שיף, איז געווען אומגעהויער. פון די ווייטסטע געגענדען זע־נען אנגעקומען טויזענדער מענשען, כדי בייצו־וואוינען דאס אראפלאזען זיך פון דער לופט-שיף. די דייטשע קאלאניע אין טאקיא איז געווען אין פולען קאמפלעט. דער קאפיטאן פון דער שיף ד"ר עקענער איז הארציג בעגריסט געווארען דורך די פארשטעהער פון דער יאפאנישער מאכט. היינט וועט ד"ר עקענער אויפגענומען ווערען דורכ'ן יאפאנישען קייזער.

די שיף איז אנגעקומען 9 א זייגער אין דער פריה.

בערלין, 19 (אטע) לויט א מעלדונג פון מאסקווא, האט זיך „גראף צעפעלין" האלב 9 אין דער פריה זיך דערנעהנטערט צו טאקיא. די שיף איז אריבערגעפלויגען איבער דער שטאט. דער יובעל אין דער דעקארירטער שטאט איז געווען בעוואלדיג גרויס. אויף די גאסען הענגען יאפאני־שע און דייטשע פאהנען. פאר דער דייטשער באטשאפט האבען זיך פערזאמעלט צעהנדליגער טויזענדער מענשען.

פרידריכסהאפען, (אטע) לויט אנגע־קומענע ידיעות איז „גראף צעפעלין" מאנטאג האלב 9 אין דער פריה אנגעקומען קיין טאקיא און האט דערמיט דערגרייכט דעם ציל פון צווייטען עטאפ אין זיין רייזע ארום דער וועלט. דער וועג האט געדויערט פון פרידריכסהאפען קיין טאקיא 109 שעה.

טאקיא, 19 (אטע) די פאסאזשירען פון „גראף צעפעלין" האבען בעת זייער אויס־שטייגען אויסגעדריקט זייער ענטציקונג פון דער רייזע. ד"ר עקענער האט ערקלערט, אז ער וויל שוין דאנערשטאג ווייטער פארטזעצען זיין רייזע ארום דער וועלט. אויפ'ן טאקיער פליה־פלאץ ארבייטען די פאטאגראפען און פילם־אפאראטען.

דייטשע שיף אין ווענעזועלער אויפשטאנד

בערלין, 19 (ספ. טעל.) „בערלינער טא־געבלאט" מעלדעט פון האמבורג, אז די דייטשע מאכט פיהרט אן אויספארשונג וועגען דאמפער „פאלקע", וועלכער איז פערמישט אין ווענעזועלער אויפשטאנד. אפיציעל ווערט מיטגעטיילט, אז די שיף האט געזאלט פערקויפט ווערען א פראנצוי־זישער געזעלשאפט.

דער חפץ-חיים קומט צום קאנ-גרעס פון דער אגודת - ישראל

וויען, (י. ט. א.) דאס ביורא פון דער צווייטער כנסיה גדולה (קאנגרעס פון דער „אגודת ישראל" ערהאלט מעלדונגען פון פיל דעלעגאטען און געסט, וואס וועלען קומען צום קאנגרעס אין סעפטעמבער ה. י.

דער חפץ חיים האט געמאלדען, אז ער איז ענטשלאסען, אונטערצונעהמען די נסיעה קיין וויען צום אגודה-קאנגרעס.

אויסלענדישע פעסער אויף 3 6 און 12 חדשים

ווארשא, 19 (טעלעפאניש).

דאס אינערן־מיניסטעריום האט ארויסגעגעבען א צירקולאר צו דער אדמיניסטראטיווע מאכט, אז זי זאל בעפולמעכטיגט ארויסצוגעבען פאר א נארמאלען אפצאהל 3־חדשים'דיגע אויסלענדישע פעסער אויף רייזעס איבער אייראפעאישע לענדער און 6־חדשים'דיגע אויף רייזעס איבער'ן ים און אויען.

די וואיעוואדעס ווערען בעפולמעכטיגט און נויטיגע פאלען ארויסצוגעבען פאר א נארמאלען אפ־צאהל אויסלענדישע פעסער אויף 12 חדשים.

קאנטאר סיראטא אפגעפאהרען קיין דרום-אפריקא

ווארשא, 19 (טעלעפאניש). דער געוו. אויבער-קאנטאר ביי דער טלאמאצקער סינאגאגע, ה' גרשון סיראטא איז היינט אפגעפאהרען קיין דרום-אפריקא וואו ער איז איינגעלאדען געווארען דורך דער קהלה אין יאהאניסבורג אויף צו דאווע־נען ימים-נוראים. ווי גרויס עס איז דער אינטע־רעס ביי די דארטיגע יודען צו הערען סיראטא ווייזט דער פאקט, דאס שוין דעם 21-טען יולי, זענען אלע בילעטען אויף ראש-השנה און אויף יום כיפור געווען אויספערקויפט. דערביי געפינען זיך צווישען די קונים אויף בילעטען אויך דער שטאט-פרעזידענט און גובערנאטאר פון יאהאנעס־בורג, וועלכע האבען זיך בעצייטענס געווענ־דעט צו דער דארטיגער קהלה, אז זיי מוזען הע־רען סיראטא'ן ביי כל-נדרי. פאריגע וואך איז ספעציעל געקומען קיין ווארשא, א דעלעגאציע פון דער יאהאניסבורגער קהלה, ה' הערי בלום, וועלכער בעגלייט סיראטא'ן קיין יאהאניסבורג. ה' סיראטא פאהרט אפ פון הויפט וואקזאל דורך דאנציג, בערלין, לאנדאן וואו ער וועט אויפשטיי־גען אויפ'ן שיף, וואס געהט אפ דעם 23-טען קיין דרום-אפריקא.

ערמארדעט א יודישע פאמיליע

א פאטער מיט צוויי זיהן

ראוונא, 19 (י. ט. א. טעלעגראפיש). אין דארף גראבסקי, דובנער פאוויאט, האבען אומבע־קאנטע באנדיטען ערמארדעט דעם יודישען סוחר ראפינאוויטש מיט זיינע צוויי זיהן. קיין שום רויב-שפורען האט מען נישט געפונען. מ'רעכענט, אז מ'האט דא צו טון מיט א נקמה-אקט. דער מארד האט געמאכט אן אומגעהויערן רושם אין דער גאנצער געגענד.

דער לעצטער כבוד

גרויסע לויה פון טראגיש-אומגעקומענעם לופט-העלד מאיאר אידזשיקאווסקי

ווארשא, 19 (טעלעפאניש).

האלב 9 אין דער פריה האט זיך פאר'ן מיליטערישען קאשטשאל אויף דלוגא אנגעהויבען זאמלען דעלעגאציעס פון פערשידענע פולקען, וועל־כע זענען געקומען אפגעבען דעם לעצטען כבוד דעם אומגעקומענעם העלדישען לופט-פליהער מא־יאר אידזשיקאווסקי. איבער דעם קאשטשאל אין א שטח פון עטליכע גאסען האבען זיך בעוועגט אער־ראפלאנען צו דריי פון יעדער פליהער-פולק אין פוילען. די עראפלאנען צוזאמען בערך 60 האבען עסקארטירט די לויה.

אן'עהרען-קאמפאניע פון ערשטען ווארשא־ווער פליהער-פולק האט זיך אויסגעשטעלט פאר'ן קלויסטער און דערווייל האבען אנגעהויבען אנ־קומען די פארשטעהער פון דער מאכט. עס זענען געקומען אלע מיניסטארען, וואס זענען אנוועזענד אין ווארשא מיט'ן אינערן-מיניסטער סקלאדקאווסקי אין דער שפיץ. אלע ווארשאווער גענעראלען מיט'ן פארשטעהער פון מארשאל פילסודסקי — גענעראל דרעשער אן דער שפיץ. די וויצע קריגס-מיניסטא־רען קאנאושעווסקי און פאבריצי, דער שעף פון גע־נעראל-שטאב, דער פיהרער פון פליה-דעפארטא־מענט פולק. רייסקי, דער שטאט-קאמענדאנט פולק. וויעניאוואדלוגאשעווסקי. דאן דער גאנצער דיפלא־מאטישער קארפוס מיט וויע־ע מיליטערישע אטא־שעס, רעלעגאציעס פון אלע פולקען פון ווארשאווער גארניזאן מיט די פעהנער און ארקעסטערס און א ריזיגער המון מענשען.

הארט ביי דער טרומנע איז געשטאנען דעם אומגעקומענעם'ס חבר און אנטיילנעהמער אין דער גיגאנטישער רייזע — מאיאר קובאלא. אין כאר, בעת דער תפילה האבען געזונגען כאליסטען פון דער ווארשאווער אפערע.

צווישען די פיל קרענץ האבען געצויגען אויף זיך די אויפמערקזאמקייט די גרויסע קרענץ פון מאר־שאל פילסודסקי, פונ'ם מלוכה-פרעזידענט און פונ'ם פליה-דעפארטאמענט ביים קריגס-מיניסטעריום.

נאך דער תפילה האבען די נאהענסטע חברים פונ'ם אומגעקומענעם ארויסגעטראגען די טרומנע, וועלכע איז געווען איינגעהילט אין א ווייס אמאראנ־טענעם טוך. אויף דער טרומנע איז געלעגען מאיאר אידזשיקאווסקי'ס שווערד און דאס היטעל. מ'האט די טרומנע ארויפגעשטעלט אויף אן'אראפלאן, וועל־כען עס האבען געשלעפט 3 פאר פערד.

פאר דער עגלה איז געגאנגען אן'אפיציר, וועלכער האט געטראגען אויף א רויט קישעלע די ארדערען און אויסצייכנונגען פון פערשטאר־בענעם. בכלל האט זיך די לויה פערוואנדעלט אין א ריזיגער דעמאנסטראציע. א ריזיגער המון מענ־שען איז געקומען אפגעבען כבוד דעם אומגעקו־מענעם העלד.

האלב 10 א זייגער האט די לויה געריהרט. זי איז געגאנגען דורך די גאסען דלוגא, פושעיאזד, דזיקא צום צמענטארש אויף פאוואזנעק. אויף אלע גאסען, וואו די לויה איז דורכגעגאנגען האט געווארט א ריזיגער המון. אויף אלע מיליטערישע געביידעס האבען געפלאטערט פעהנער איינגעהילט אין טרויער.

בעלגישער האנדעלס-מיניסטער בעזוכט פוילען

ווארשא, 19 (טעלעפאניש) דער בעלגי־שער האנדעלס-מיניסטער האלמאן פערבלייבט אין ווארשא אין פערלויף פון 2 טעג. דאן וועט ער מאכען א רייזע איבער די אינדוסטריע־צענטרען אין פוילען.

21 טויזענד הייזער

אוועקגעריסען פון שטורעם אין יאפאן

טאקיא, 19 (ספ. טעל.) אין די לעצטע טעג זענען אין דרום און אין מיטעל-יאפאן פאר־געקומען געוואלדיגע שטורעמען, אין די בערג מאפוס זענען 600 מענשען, וועלכע האבען גע־מאכט אן'אויספלוג, פערהאלטען געווארען דורך א הורגאן און געפינען זיך אין גרויס געפאהר. א וואסער-וואל, וועלכער האט זיך אפגעריסען האט מיטגעשלעפט מיט זיך 21 טויזענד הייזער. א גרויסע צאהל איינוואוינער זענען דערטרונקען געווארען.

קאמוניסטישע דעמאנסטראציע

פאר דעם רומענישען קאנסולאט אין ווארשא

ווארשא, 19 (טעלעפאניש). נעכטען אין די אווענד-שעה'ן האבען יוגענדליכע קאמוניס־טען איינגעארדענט א דעמאנסטראציע פאר'ן רומענישען קאנסולאט. די פאליציי האט צוטריבען די דעמאנסטראנטען און עטליכע צעהנדליג פון זיי ארעסטירט.

וואס ווערט דערצעהלט אפיציעל

וועגען די לעצטע עקסצעסען ביים כותל-מערבי

ירושלים, 19 (יט"א טעלעגראפיש).

די רעגירונג האט ארויסגעגעבען אן'אפיציעלען קאמוניקאט וועגען די געשעהענישען ביים כותל מערבי אום תשעה-באב. אין קאמוניקאט ווערט געזאגט, אז פאר'ן כותל-מערבי האבען זיך פער־זאמעלט עטליכע הונדערט יודישע יונגעלייט, וועל־כע האבען זיך נישט בעגנוגענט מיט תפילות נאר האבען געהאלטען רעדעס און ארויסגעצויגען א פאהן.

אויף צומארגענס דעם 16-טען זענען 2000 מוזולמענער ארויסגעגאנגען פון אמאר-מעטשעט, וואו ס'איז פארגעקומען א גאטעס-דינסט לכבוד מאהמעדס געבורטס-טאג, די מוזולמענער זענען צו־געגאנגען צום כותל-מערבי, צוריסען די סידורים, צו־בראכען וואס האט זיך געלאזט. דער קאמוניקאט לייקענט, אז ביי די געשעהענישען זאל ווער עס איז האבען פערוואונדעט געווארען. די רעגירונג פירט אן אויספארשונג וועגען די געשעהענישען, און וועט בעשטראפען די שולדיגע. די רעגירונג שרייבט ווייטער אין קאמוניקאט, אז די מאכט האט בעהערשט די לאגע און די ארדנונג איז געזיכערט.

ירושלים, 19 (יט"א טעלעגראפיש).

דער אפיציעלער קאמוניקאט פון דער רע־גירונג וועגען די געשעהענישען ביי דער כותל-מערבי האט ארויסגערופען א גרויסע אויפרעגונג ביי דער יודישער בעפעלקערונג. מ'טענה'ט איבער האבען די אראבער צוריסען די סידורים און די אויגען פון די פאליציאנטען, פון די יודען זענען דעמאלס 2 פערזאן שווער פערוואונדעט געווארען.

אכטונג, ביליגע וואך!!!
אנהויבענדיג פון 19-טען אויגוסט ד. י. זענען אלע פלעצער אויפ'ן ערשטען סעאנס צו 50 גראשען און אויף די לעצטע סעאנסען צו 1 זלאטי.
זעקס מיידלעך זוכען אנאכטלעגער
פרעהליכע געשיכטע פון 6 היימלאזע מיידלעך, אהן ארבייט און אהן מיטלען צום לעבען, וועמען ס'האט געדראהט טויזענדער געפאהרען.—אין די הויפט-ראלען:
Jenny Jugo, Adella Sandrock, Georg Aleksander i Ernest Verebes
נעכסטער פראגראם: „די ליבעס-נאכט פון א פער'משפט'ן". אין די הויפט ראלען: B. Jacobini, Karina Bell i Gösta Ekman

Kino Spółdzielni
Sienkiewicza 40.
אנהויב אין געוו. טעג 4 נאכמ. שבת, זונטאג און יו"ט 2 נאכמ., לעצטער סעאנס 10 אוו.
אויפ'ן 1. סעאנס — פרייזען פערקלענערט
קינא אין גארטען

היינט און פאלגענדע טעג!
גרויסע פרעמיערע „מאנדארין וואו"
LON CHANEY
אין דער הויפטראלע דער געניאלער מיים־טער פון עקראן — —
נעכסטער פראגראם: וואלפסאנ'ס צירק

קינא-טעאטער
ZACHĘTA
זנערזשער 26, ביים פלאץ קאשטשעלני
פערשטארקטער ארקעסטער.
דער זאל ווערט מעכאניש ווענטילירט.

יאָרג. — 20 אויגוסט 1929

„נייער פאָלקסבלאַט"

יאָרג. — 20 אויגוסט 1929

געהאַט אַ טעות
נאָך די ציריכער דריי וואָכען

גאַנצע דריי וואָכען איז דער שווייץ'ס גרעסטע שטאָט ציריך געשטאַנען אונטער דעם איינדרוק פון די בעראַטונגען איבער ציוניסטישע פראַגען. די שווייצער־פרעסע — אויך דאָס מוז מען פולשטענדיג מודה זיין — האָט פאַר די ראַגע בעראַטונגען אַרויסגעוויזען אַ גאָר שטאַרקען אינטערעס פונקט ווי די פאָרשטעהער פון דער שווייצער־בעפעלקערונג וואָס האָבען בעגריסט דעם קאָנגרעס און די „יודישע אַגענץ", האָבען אַרויסגעוויזען אַ גרויסע בקיאות אין ציוניסטישע פראָבלעמען. נישט קיין קלייניגקייט, כמעט אַ יעדער צווייטער ציוניסטישער קאָנגרעס קומט דאָך פאָר אין דער שווייץ.

איצט נאָכדעם, ווי עס איז שוין אויף אַ גאָר פייערליכען אופן אונטערגעשריבען געוואָרען פון ביידע צדדים די קאָנסטיטוציע פון דער אַגענץ — וועט זיין כדאי צו פרובען געבען אַן ענטפער אויף דער פראַגע:

— צי האָבען די צוויי גרויסע סעסיעס דערפילט די האָפנונגען, וואָס מען האָט זיי אַקגענגעטראָגען.

קודעם כל מוז מען אויפהויבען דעם זעהר ערנסטען און ווירדיגען פערלויף פון די קאָנגרעס־בעראַטונגען. פון די לעצטע קאָנגרעסען נאָך דער מלחמה איז עס זיכער געווען דער שענסטער. דאָס קאָנגרעס־בילד איז אויך באַלד פון אָנהויב געווען קלאָהר פון איין זייט אַ שטאַרקע און ענטשלאָסענע מעהרהייט, וואָס איז געווען גרייט צו בעשטיגען די פּאָליטיק פון דער עקזעקוטיווע, פון דער אַנדערער זייט אַ ווייניגער צאָהלרייכע, דעפאַר אָבער קאָנסאָלידירטע אָפּאָזיציע, וואָס האָט געהאַט די שווערע אויפגאַבע צו קעמפען פאַר איהרע אויפריכטיגע איבערצייגונגען, כאָטש זי איז שוין פאָראויס געווען זיכער, אַז דער קאַמף איז פערשפּילט. דער קאַמף איז געווען אַן'אָנגעשטרענגטער. די דיסקוסיע אַ גאָר הייסע אָבער אויף אַ ווייל אפילו איז זי נישט אַראָפּ פון איהר הויך. אין גאַנצען וואָרט־קאַמף איז אויך נישט געווען צו געפינען קיין שמוץ פון דעמאַגאָגיע, ווי מען בעמערקט דאָס אָפט אין די פּאַרלאַמענטען פון אַנדערע, מאַנכעסמאָל אפילו גאָר גרויסע מלוכות.

און ווען די מעהרהייט פון קאָנגרעס האָט ראַטיפיצירט דעם אָפּמאַך וועגען דער אַגענץ, דאַן האָט די אָפּאָזיציע נישט געמאַכט קיין אָבסטרוקציע, נאָר האָט געזוכט „אָפּצוראַטעווען" דאָס, וואָס עס איז לויט איהר מיינונג נויטיג פאַר די אינטערעסען פון ציוניזם.

בעזונדערס לאָיאַל — ווי עס האָט דאָס אַליין עפענטליך מודה געווען פראָפ. ווייצמאַן — האָבען זיך די פערטרעטער פון די ראַדיקאַלע ציוניסטען פערהאַלטען ביי די בעראַטונגען פון דער „יודישער אַגענץ", זעהר כאַראַקטעריסטיש איז דערביי געווען די רעדע פון נחום גאָלדמאַן, דעם אָפּאָזיציאָנעלען טעאָרעטיקער פון בערלין, וועלכער האָט אויסגעדריקט דעם וואונש, אַז די „יודישע אַגענץ" זאָל בעווייזען, דאָס די מורא און די פערזאָרגונגען פון דער אָפּאָזיציע זענען געווען אומבעגרינדעט.

אַז די ראַגע מורא איז געווען, אויב נישט גאַנץ אומבעגרינדעט דאַן לכל הפחות גאָר שטאַרק איבערגעטריבען, האָבען בעוויזען די 4 טעג פון די בעראַטונגען פון דער „יודישער אַגענץ".

עס האָט זיך אַרויסגעוויזען, אַז מען האָט געהאַט אַ טעות אין דער קאַמף, וואָס איז אין די ציוניסטישע רייהען געפיהרט געוואָרען נעגען צולאָזען די נייע מענשען צו דער אַדמיניסטראַציע, איז צום גרויסען טייל געווען אַ מיספערשטענדניש.

מען האָט געהאַט, אַז מאַרשאַל און זיינע אַנהענגער זענען זעהר רייכע לייט, מען האָט געהערט, אַז זיי פערנעמען זיך פיל מיט פילאַנטראָפּיע און פון דעם געזיכטפּונקט האָט מען אויך בעטראַכט זייער אַרויסגעאָגטען ווילען מיטצואַרבייטען ביים אויפבוי פון ארץ־ישראל. קיינער האָט נישט געגלויבט, אַז ביי יענע קאַלטע פינאַנץ־לייט קאָן קלאַפּען אַ וואַרעם האַרץ, וואָס בענקט נאָך קיין ארץ־ישראל, נישט קוקענדיג, צי ברענגט דאָס פינאַנציעלען ריוח אָדער נישט. דערפאַר האָט מען דעם 11. אויגוסט דערלעבט אַזאַ אַנגענעהמע איבעראַשונג, ווען מען האָט אין די פינאַנסיסטען דערבליקט הייסע חובבי ציון. ווען מען האָט זיך נעגענזייטיג אָנגעקוקט, דאַן האָט מען דערבליקט, אַז מען איז גאָרנישט פרעמד, אַז אין אַלע הערצער קלאַפּט דאָס זעלבע געפיהל פון „הייסער ליבע צו ציון". ווי אָסקאַר וואַסערמאַן האָט זיך אַ מאָל שעהן אויסגעדריקט אין שמועס מיט דעם שרייבער פון די שורות.

אויב עס האָבען אין דער היסטאָרישער נאַכט אויף דעם קאָנגרעס געקלאַפּט מיט מורא די הערצער אפילו פון די רעלעגאַטען, וואָס האָבען געשטימט פאַר דער ראַטיפיקאַציע פון אַגענץ־אָפּמאַך. אַזוי האָט זיך אָבער ביים אַקט פון אונטערשרייבען די „אַגענץ־קאָנסטיטוציע" אין דער „טאָנהאַלע" אַרויסגעוויזען פונקט דעם היפוך.

— אפילו די צווייפלער און „נייזאָגער" פון פאַרינע וואָך זענען אָנגעפיהלט געוואָרען מיט האָפנונג, אַז אַ גרויסע זאַך איז געשעהען, וואָס וועט אַרייןברענגען אַ ווענדונג צום בעסערען אין אויפבוי־ווערק פון ארץ־ישראל.

שלום גאָטליב.

פייערליכער מאַניפעסט
פון דער ענגלישער דעלעגאַציע אין דער יוד. אַגענץ
צו אַלע יודען פון ענגלאַנד

לאָנדאָן, די ענגלישע דעלעגאַציע אין דער יודישער אַגענץ, ציוניסטען און נישט־ציוניסטען, האָבען פערעפענטליכט דעם פאָלגענדען פייערליכען מאַניפעסט צו אַלע יודען פון ענגלאַנד:

זונטאג אָוונד, דעם 11־טען אויגוסט, איז געשאַפען געוואָרען די פערגרעסערטע יודישע אַגענץ פאַר פאַלעסטינע. דער ציל פון דער אַגענץ איז צו פערבינדען אין אַ קאָאָפּעראַטיווע מיטווירקונג די אָנשטרענגונגען פון ציוניסטען און נישט־ציוניסטען אין דעם ווידער־אויפבוי פון פאַלעסטינע און צו פערווירקליכען אין מיטאַרבייט פון מענער און פרויען, לאַנד און אינדוסטריע, העברעאיש לימודים און קולטור, די שטרעבונגען פון דורות.

די פערזאַמלונג איז געווען איינדרוקספול אין אַלע הינזיכטען. ערשטענס, איז זי געווען גרויס אין איהר רעפּרעזענטאַטיווען כאַראַקטער און אויך מיט די בעריהמטע פערזענליכקייטען, וועלכע האָבען זיך בעטייליגט אין איהר. דער ערשטער בעוואַלטאַט פון דער אַגענץ, וואָס דאָס איז שוין אַליין אַ געוואַלדיגע זאַך, איז, אַז מען האָט געקענט זעהן פערזאַמעלט אויף איין פּלאַטפאָרמע, צוזאַמען מיט אַזעלכע בעריהמטע פיהרער פון דער ציוניסטישער בעוועגונג ווי ווייצמאַן און סאָקאָלאָוו און אוסישקין, אויך אַזעלכע פערזענליכקייטען ווי איינשטיין, סיר הערבערט סעמיול, לואי מאַרשאַל, פעליקס וואַרבורג, לי ק. פרענקעל, אָסקאַר וואַסערמאַן, לעאָן בלום, לאָרד מעלטשעט, ד'אַווינדאָר גאָלדשמיט און אַנדערע, וועלכע שטעהען פאַר דער העכסטער הערגעבונג אין וועלט־יודענטום און פערשידענע פעלדער פון מענשליכער בעמיהונג, פון פילאָזאָפיע און וויסענשאַפט ביז פּאָליטיק און פינאַנץ. דער טאָג, אין וועלכען די אַלע פערזענליכקייטען האָבען אויף זיך פייערליך גענומען דעם היילגען חוב צו אַרבייטען פאַר דעם ווידער־אויפבוי פון דער יודישער נאַציאָנאַלער היים אין פאַלעסטינע, קען גאָר אָהן איבערטרייבונג בעצייכענט ווערען אַלס אַן'עפּאָכע־מאַכענדער.

כדי צו בעווייזען אין ממשות'דיגע מעשים ווי וויכטיג גרויס דער טאָג איז געווען האָבען לאָרד מעלטשעט און ה' פעליקס וואַרבורג מיטגעטיילט זייער גוטען בעשלוס צו בילדען אַ נייע פאַלעסטינער קאָרפּאָראַציע, צו וועלכער יעדער איינער וועט ביישטראָגען צו הונדערט טויזענד פונט. דאָס איז געווען אַ גליק־וואונש צו דער נייער אונטערנעהמונג, וועלכע איז גאָר אָהן אַ שיעור גרויס און ערהאַבען.

די רעדעס און די פערהאַנדלונגען, צו וועלכע מיר האָבען זיך צוגעהערט, און זיי זענען געקומען פון אַלע ריכטונגען און שאַטירונגען, פון ציוניסטען און נישט־ציוניסטען, האָבען איבערצייגט, אַז אין אָט דעם גרויסען און ערנסטען מאָמענט שטעהען צו דער לייטונג פון דער אַגענץ דער גוטער ווילען און די בעסטע כוונות. מען מוז אָבער גלייך זאָגען, אַז עס ווענדעט זיך סוף־כל־סוף און די אָנשטרענגונגען פון יחידים און פון די גרויסע מאַסען פון אַלע יודישע קהילות אין דער וועלט, און זייער פערשטענדניש ווי גרויס זייער פליכט איז און אין זייער ענטשלאָסענהייט צו אויפאָפּפערען זיך לטובת פון דעם ווידער־אויפבוי פון אונזער אַלטער היים, פאַלעסטינע, אויב מען זאָל קענען האַלטען דעם ערפאָלג פון דער אַגענץ פאַר געזיכערט.

און אין דעם גייסט פון צוטרויען קומען מיר, די פאָרשטעהער פון ענגלישען יודענטום, ציוניסטען און נישט־ציוניסטען, וועלכע האָבען געהאַט די פּריווילעגיע אין העלפען אין דער איניציאַטיוו און אַרביים פון דער קאָנפערענץ, מיט דעם הייסען אַפּעל צו אונזערע ברידער יודען, מענער און פרויען, פון דער יודישער געמיינדע פון ענגלאַנד, און מיר פאָדערען אויף, אַז אַלע זאָלען זיך נעמען ווי איין מאַן צו שטעהן אַקסעל צו אַקסעל און צו אַרבייטען מיט איבערגעגעבענהייט און ענערגיע, און מיט'ן געפיהל פון זעלבסט־אויפאָפּפערונג אין דער גרויסער אויפגאַבע, צו וועלכער דאָס וועלט־יודענטום האָט זיך מיט'ן גאַנצען ערנסט און מיט'ן גאַנצען האַרצען אָנגענומען איהר דורכצופיהרען אויפ'ן בעסטען אופן.

מיר בעגרייפען, אַז אונזער חוב און פערפליכטונג אַלס יודען און אונזער ספּעציעלע דעלעגאַציע, אַלס די בירגער פון דער מאַנדאַטען מאַכט, קען נאָר דאַן פערווירקליכט ווערען אין דער נעהערינגער מאָס, ווען מיר וועלען קריגען איהרע שטיצע מיט'ן גאַנצען האַרצען פאַר דער גרויסער אונטערנעהמונג.

אייערע ערגעבענסטע:

חיים ווייצמאַן, נחום סאָקאָלאָוו, מעלטשעט, ד'אַווינדאָר גאָלדשמיט, נעטי אַדלער, טשאַרלס וואַלי כהן, סעמיועל דייכעס, מ. ה. אידער, י. ק. גאָלדבלום, נייטעו לאַסקי, סיימאָן מאַרקס, מאָררים מייער, ה. ל. נייטען, י. מ. זיעף, לעאָן סיימאָן, מייער ספּילמאַן און לעאָנאַרד שטיין.

וואָס וואָלט געווען ווען קיינער וואָלט נישט געאַרבייט?
עקאָנאָמיקער און פּסיכאָלאָגען זאָגען, אַז די גאַנצע ציוויליזאַציע וואָלט פערניכטעט געוואָרען. — מענשען וואָלטען משוגע געוואָרען פון אַרומגעהן ליידיג.

די וויסענשאַפט און די וואונדערבאַרע טעכנישע ערפינדונגען האָבען בעפרייט דעם מענשען פון שקלאַפעריי. אַנשטאַט צו זיין פערשקלאַפּט אין די וואָרשטאַטען 14 אין 15 שטונדען אַ טאָג, נישט האָבענדיג אָפט אפילו קיין איין טאָג רוהע אין דער וואָך, אַרבייט מען שוין איצט אין די מעהרסטע אינדוסטריען און אונטערנעהמונגען נישט מעהר ווי 8 אָדער 9 שטונדען אַ טאָג. די אימער נייע ערפינדונגען צווינגען די אַרבייטער צו זוכען אַ קלענערען אַרבייטסטאָג. מען רעדט שוין וועגען אַ 7 שטונדיגען טאָג און וועגען פינף טעג אַרבייט אַ וואָך און דער גרעניץ איז נאָך נישט דערגרייכט. מ'ערוואַרטעט, אַז אין דער נאָהענטער צוקונפט וועט מען מוזען נאָך קלענער מאַכען דעם אַרבייטס־טאָג.

אָבער די זעלבע וויסענשאַפט און די טעכנישע ערפינדונגען, וואָס האָבען בעפרייט דעם מענשען פון די לאַנגע שטונדען אַרבייט, הויבען אָן ווערען אַ געפאַהר פאַר דער ציוויליזאַציע, און די געפאַהר בעשטעהט טאַקע אין דעם, וואָס דער מענש קריגט אַלץ מעהר און מעהר פרייע צייט, און ער ווייסט נישט ווי אַזוי די צייט צו פערברויכען. דאָס איז די מיינונג פון דעם בעריהמטען ענגלישען עקאָנאָמיקער, פּראָפעסאָר דזשאָד. אין אַ לעקציע וואָס ער האָט געהאַלטען דאָ נישט לאַנג פאַר סטודענטען, האָט ער ערקלערט, אַז דער שנעלער פאָרטשריט וואָס די וויסענשאַפט מאַכט און די מערקווירדיגע ערפינדונגען וואָס קומען צו כמעט יעדען טאָג, פערגרעסערען די געפאַהר פון דער היינטיגער ציוויליזאַציע. די ערפינדונגען מאַכען אַלץ ווייניגער נויטיג דעם כח פון דעם מענשען און זיין ענערגיע צו טון אַרבייט. אַרבייטען וואָס פלעגען געטון ווערען פון מענשליכע הענד ווערען היינט געטון פון מאַשינען אַ סך שנעלער און אַ סך בעסער. די אַרבייטס־צייט פון דעם מענשען מוז פערקלענערט ווערען. עס איז אויך אַ פאַקט, אַז טראָץ דעם וואָס דער מענש אַרבייט איצט ווייניגער ווי אַמאָל פערדינט ער מעהר און לעבט בעסער ווי דער אַרבייטער מיט 50 יאָהר צוריק. עס וועט באַלד קומען אַ צייט, ווען דער מענש וועט האָבען צופיל פרייע צייט, און דאָס וועט זיין אַ גרויסער אומגליק, סיידען ער וועט זיך אויסלערנען צו פערברויכען די פרייע צייט אויף אַזאַ אופן, אַז סיי זיין פיזישער צושטאַנד, סיי זיין גייסטיגער זאָלען נישט צוזאַמענברעכען.

דער פּראָפעסאָר ווייזט אָן, אַז די פרייע צייט, וואָס דער מענש האָט זיך לעצטענס ערוואָרבען, צוליב די טעכנישע אויסבעסערונגען און ערפינדונגען, האָבען שוין געהאַט אַ שלעכטע ווירקונג אויף דער געזעלשאַפט. אין די לעצטע יאָהרען האָבען זיך זעהר פיל פערגרעסערט זעלבסטמאָרדען אין די לענדער, וואו די ערפינדונגען ווערען אַם מעהרסטען אויסגענוצט. אויך די צאָהל מענשען, וואָס געהען אַרונטער פון זינען, איז לעצטענס שטאַרק פערגרעסערט געוואָרען, און אַלץ צוליב דעם, — דענקט דער דערמאָנטער עקאָנאָמיקער, — וואָס זיי האָבען געהאַט צופיל פרייע צייט און האָבען נישט געוואוסט, ווי אַזוי די צייט צו פערברויכען אויף אַ געהעריגען אופן.

פּראָפעסאָר דזשאָד איז נישט דער איינציגער, וואָס שרעקט זיך אַזוי פאַר די פרייע צייט, וואָס מענשען וועלען קריגען, ווען מאַשינען וועלען טון זייער אַרבייט. ד"ר הענרי גאָדאַרד ליטש, דער בעוואוסטער אַמעריקאַנער שרייבער איז אויך אַרויסגעקומען פאַר אַן'עהנליכער וואָרנונג וועגען דער געפאַהר פון פרייע צייט. אַ צווייטער אַמעריקאַנער, ד"ר דזש. קאָטען, האָט ערשט אָנגעשריבען אַ בוך אונטער דעם נאָמען „די געפאַהר פון צופיל פרייע צייט". ד"ר קאָטען ווייזט אָן, אַז די גרעסטע צאָהל פערברעכער קומט פון די רייהען פון ליידיגגעהער זיי האָבען צופיל צייט — לאָזען זיי זיך אַריין אין הולטאַיסטווא, ביז זיי ווערען פערדאָרבען און בעגעהן פערברעכענס. ד"ר קאָטען ווייזט אויך אָן, אַז צווישען די רייכע איז ענטוויקעלט הולטאַיסטווא פיל מעהר ווי צווישען די אַרבייטסזאַמע מענשען. דאָס איז דערפאַר, וואָס די רייכע אַרבייטען נישט און האָבען צופיל צייט. רוים איז חרוב געוואָרען דערפאַר, וואָס די הערשענדע קלאַסען האָבען געהאַט צופיל צייט. די שקלאַפען האָבען פאַר זיי געטון די אַרבייט און זיי האָבען געהוליאַיעט. עס זענען דאָ אַ סך פאַלען, וואו רייכע יונגע לייט און מיידלעך זענען בעגאַנגען זעלבסטמאָרד, ווייל זיי האָבען געהאַט צופיל צייט און האָבען נישט געוואוסט וואָס צו טון מיט דעם. עס איז דעריבער פערשטענדליך, אַז ווען די מענשהייט וועט קריגען צופיל צייט וועט אַ סך פערגרעסערט ווערען די צאָהל פערברעכער.

דער איינציגער אויסוועג איז, לויט דער מיינונג פון פּראָפ. דזשאָד, איז צו זעהן, אַז די מענשען זאָלען פערברענגען די פרייע צייט צו ענטוויקלען זיך פיזיש און גייסטיג.

אין עבר הירדן איז פערבאָטען צו פערקויפען ערד יודען?

ירושלים (י.ט.א.) אַ בעקאַנטער ארץ־ישראל בירגער האָט לעצטענס געקויפט אַ בעדייטענדען ערד־שטח אין עבר־הירדן. ווי מיר דערוויסען זיך, ענטהאַלט דער קויף־קאָנטראַקט אַ ספּעציעלע קלאַוזעל, וואָס לויטעט, אַז דער קויפער האָט נישט דאָס רעכט צו פערקויפען דאָס ערד אַנ'אַנדערען און „בעזונדערס — אַ יודען".

וואָלדעמאַראַס האָט געפונען אַ „שעיר לעזאזל"

קאָוונאָ (י. ט. א.) פון אויטאָריטאַטיווע קוועלען דערוויסען מיר זיך, אַז די נאָהענטסטע טעג וועט בעזייטיגט ווערען פון זיין אַמט דער דירעקטאָר פון בירגער־שוץ־דעפּאַרטאַמענט סטאַשקעוויטש, ווייל ער זאָל האָבען דערלאָזען צום סלאָבאָדקער פּאָגראָם.

דער דאָזיגער זשעסט פון דער ליטווישער רעגירונג איז אויסגערעכענט אויף ריינוואַשען זיך פאַר דער וועלט אין שייכות מיט'ן פּאָגראָם. פאַקטיש איז אָבער דער דירעקטאָר דוקא אַ יודען און צו די געשעהענישען האָט ער נישט קיין שייכות. ער איז דעם 1־טען אויגוסט צוריקגעקומען פון אורלויב און דער פּאָגראָם איז אָרגאַניזירט געוואָרען אין זיין אָפּוועזענהייט.

פון דער בעוועגונג פון „בני־ברית"

ציריך, (י. ט. א.) דאָ איז פאָרגעקומען אַ זיצונג פון פאָרשטעהער פונ'ם אייראָפּעאישען דיסטריקט פון די „בני־ברית"־לאָזשעס ביי דער בעטייליגונג פון פערטרעטער פון 9 לענדער. עס זענען אויסגעהערט געוואָרען אַ רייהע בעריכטען וועגען דער טעטיגקייט פון די בני־ברית־לאָזשעס אין פערשידענע לענדער. דער פאָרשטעהער פון ארץ־ישראל האָט מיטגעטיילט וועגען אויפשוואונג פון דער „בני־ברית"־בעוועגונג אין ארץ־ישראל, וואו עס עקזיסטירען שוין 10 לאָזשען מיט 500 מיטגלידער.

נייער פאָלקסבלאַט

דאָס לאָדזער לעבען

20 דינסטאג — יד אב תרפ"ט	אויגוסט זון-אויפגאַנג 4.23 זון-אונטערגאַנג 6.55

ווידער אַ געוואַלדיגער שטורם איבער לאָדז
שטורם ווינד, שלאַגס-רעגען, בליצען, דונערן און שרפות

(—) זונטאג 10 אַ זייגער אין אָוונט האָט זיך איבער לאָדז אין דער אומגעגענד אַריבער־געטראָגן אַ געוואַלדיגער שטורם פערבונדען מיט אומגעהויערע בליצען און דונערען, דער שטורם האָט זיך אָנגעהויבען מיט אַ אַנ'אומגעהויערען ווינד און דאַן האָבען די דונערען, איינער נאָכ'ן אַנדערען, אָפּגעשלאָגען איבער דער אומגעגענד און איבער שטאָט. צו דעם האָט נאָך געגאָסען אַ שלאַקס־רעגען, וועלכער איז בעזונדערס געווען שטאַרק אין דער לאָדזער אומגעגענד.

עטליכע דונערען האָבען אַריינגעשלאָגען אין די אַרומיגע דערפער, וואו עס זענען אויסגעבראָכען שרפות. אין דאָרף קשיוויץ און מאָדליצא.

אין לאָדז זענען אויך אַריין עטליכע דונערען וועלכע האָבען (צום גליק) קיין גרויסע שאָדענס נישט געמאַכט.

אויף עק נאָוואָמיעיסקא און פּולנאָצנאַ איז בעת'ן שטורם געשטאַנען וואָלף פּיעטריקאָווסקי, ווסכאָדניא 56. פּלוצלונג האָט אַ דונער אָפּגעשלאָגען אויפ'ן טראָטואַר, אַ האַלב מעטער פון דעם אָרט, וואו פּעטריקאָווסקי איז געשטאַנען, פּיעטריקאָווסקי'ן איז געלונגען אָפּצושפּרינגען אין אַ זייט דאָך איז ביי איהם אָפּגעברוהט געוואָרען דאָס פּנים.

[illegible]

אויפ'ן אַלטען מאַרק נומער 4 איז אַ דונער אַריין דורך דער ראַדיאָ־אַנטענע אין דער וואוינונג פון אַ געוויסען שוואַרץ. עטליכע מעבעל־שטיקער זענען צובראָכען געוואָרען. די עלעקטרישע בעלייכטונג אינגאַנצען הויז איז פערלאָשען געוואָרען.

אַנ'אַנדער דונער איז ווידער אַריין אין דעם רעסטאָראַן פון יודעל קרעל אויף אַלטען מאַרק 7 קיין בעזונדערע היזקות האָט ער נישט געמאַכט. ביים קוכאַוש משה זענען אָפּגעברוהט געוואָרען די הענד.

(2) אין דער אומגעגענד האָבען ספּעציעל געליטען די שטחים אַרום לאַסק לעבען וואַלד קאָלומנע, וואו עס האָבען זיך אָפּגעשפּילט טראַגישע פּאַסירונגען.

לעבען וואַלד־קאָלומנע פליסט אַ טייכעל פון אַנ'אַנדערטהאַלבען מעטער פון איין זייט טייכעל האָט זיך געפּאַשעט אַ סטאַרע קוה. נישט ווייט פון דעם אָרט וואו עס האָבען זיך געפּאַשעט די קוה אַ זעלנער געפּאַיעט פערד, פון דער צווייטער זייט געפינט זיך אַ שטאַל וואָס געהערט אַ געוויסען יאַן וואָיטשעך.

פּלוצים האָט זיך דערהערט אַ שרעקליכער קנאַל, דער זעלנער, וואָס האָט געפּאַיעט די פערד איז אומגעפאַלען און פון זיין קערפּער האָט זיך אַרויסגעריסען אַ סלופּ רויך, און אַ רגע נאָכדעם האָט זיך איין קוה איבערגעקערט און באַלד נאָכדעם האָט זיך אָנגעכאַפּט דער דאַך פון שטאַל.

מען איז באַלד געלאָפען מיט הילף צום זעלנער וועלכער איז אָבער שוין געלעגען טויט. דער דונער האָט איהם געטראָפען אין שטערן, אַדורך דעם גאַנצען קערפּער און אַרויס דורך דער פּיאַנטע פונ'ם לינקען פוס. די קוה האָט דער דונער געטראָפען אין בויך און אויך אויפ'ן אָרט דערהרגעט, און נאָכדעם האָט דער דונער געטראָפען אין שטאַל אָנגעצינדען דעם דאַך, צובראָכען אין אַ ווינקעל דאָס אייזעלע און אַריין אין דער ערד אַריין.

געכאַפּט די גנבים און די דרייסטע גנבה אויף פּיעטריקאָווער 47

(2) די טעג האָבען מיר געמאָלדען וועגען אַ גנבה, וועלכע איז אויסגעפיהרט געוואָרען אין דער פירמע „מאַלענדרא און זוהן" פּעטריקאָווער 47, וואו עס איז אַרויסגעגנבעט געוואָרען מאַנופאַקטור פאַר אַ 100,000 זלאָטעס.

די פּאָליציי האָט זיך בעת דער אויספאָרשונג אויף אַ קאָנפידענציאַנעלען אופן דערוויסט, אַז די גנבה האָט אויסגעפיהרט אַ פריש ענטשטאַנענע באַנדע, וועלכע בעשטעהט פון יודען און קריסטען און וועלכע איז דאָס ערשטע מאָל אַרויסגעטרעטען ביי דעם „שטיקעל אַרבייט".

די פּאָליציי האָט בעשלאָסען נישט צו דערלאָזען דער „ספּולקע" זיך ווייטער צו ענטוויקלען און אַרומגענומען די באַנדע אין אַ קלעם פון געהיים אַגענטען.

די פּאָליציי האָט פעסטגעשטעלט, אַז די באַנדע קאָנצענטרירט זיך אַרום ראַדאָגאָשטש און דאָרטען דאַרף אויך זיין פערבאַהאַלטען די געגנבעטע סחורה.

נעכטען האָט איינער פון די אַגענטען בעמערקט, אַז פונ'ם הויז אויף פאַבריטשנאַ גאַס 22 (אין ראַדאָגאָשטש) פיהרט מען אַרויס אַ שווערען און גרויסען קאַסטען און אויף דער פוהר זיצט אַ בעקאַנטער גנב, וואַלעריאַן קאַספּערסקי (פראַנציסקאַנסקא 62). דער פוהרמאַן איז אויך געווען אַ בעקאַנטער דער פּאָליציי יוזעף פרידמאַן (ליפּאַנאַווסקא 12).

דער אַגענט האָט וועגען דעם געמאָלדען דעם אויספאָרשונגס־אַמט און באַלד זענען אויפ'ן אָרט אָנגעקומען אויף אַ לאַסט אויטאָ פּאָליציי.

מען האָט פערהאַלטען די פערדעכטיגע פוהר־מאַנקע אַדורכגעפיהרט אַ רעוויזיע און געפונען 5 שטיק סחורה.

אַ רעוויזיע אויף פאַבריטשנאַ גאַס 22 ביי אַ געוויסען ערוואַרד רעמסאַ האָט ענטדעקט די איבעריגע סחורה וועלכע האָט געשטאַמט פון דער גנבה ביי „מאַלענדרא און זוהן" פּיעטריקאָווער 47.

מען האָט באַלד אַרעסטירט רעמסאַן און בעת דער ווייטערדיגער אויספאָרשונג די איבריגע מיטגלידער פון דער באַנדע: דעם ראש פון דער באַנדע יצחק בוראַקאָווסקי, מלינאַרסקא 14; יעקב קאַרפּ (פּיעטריקאָווער 51), יאַן גוטער (לאַגעווניקער 84), וואַלעריאַן קאַספּערסקי (פראַנציסקאַנער 62); לייב מינץ (לימאַנאָווסקאַ 43); ערוואַרד רעמסאַ פאַבריטשנאַ 22).

דער וועכטער פון הויז פּיעטריקאָווער 47, אַנטאָני פּאַכלינסקי, וועלכער איז פריהער אַרעסטירט געוואָרען אַלס פערדעכטיגער אין דער גנבה איז בעפרייט געוואָרען.

אַ העלדישער פּאָליציאַנט
געכאַפּט אַ משוגע'נעם הונד און אָפּגעראַטעוועט אַ סך מענשען פון אומגליקען

(—) אויף רוג פּיעטריקאָווער און אַנדזשעיאַ האָט עהערנעכטען געהאַט זיין דיזשור דער פּאָליציאַנט גורעצקי, פונ'ם 7־טען פּאָליציי־קאָמיסאַריאַט.

עס איז געווען בעת דער גרעסטער בעוועגונג אויף דעם רוג, פּלוצים האָט דער פּאָליציאַנט בעמערקט אויף דער גאַס עפּעס אַ הונד. דער פּאָליציאַנט האָט באַלד בעמערקט, אַז דאָס מוז זיין אַ משוגענער הונט ער האָט דעריבער, נישט קוקענדיג אויף דער געפאַהר, וואָס עס האָט איהם געדראָהט, צובייסען צו ווערען פון דעם משוגענעם הונט, איהם געכאַפּט און אָפּגעפיהרט אין קאָמיסאַריאַט. דאָרט האָט דער וועטערינאַר דאָקטאָר טאַמילי דעם הונד אונטערזוכט און פעסטגעשטעלט, אַז דאָס איז אַ משוגענער הונד.

אַזוי אַרום האָט דער פּאָליציאַנט גורעצקי אָפּגעראַטעוועט אַ רייה מענשען פון אַ געפאַהר.

די געזונדהייטס־אָפּטיילונג האָט בעשלאָסען פאָרצולעגען דעם מאַגיסטראַט צו בעלוינען דעם פּאָליציאַנט מיט אַ פּרייז פון 25 זל. פאַר זיין טאַט.

ענטדעקט געשמוגעלטען טאַבאַק
דורך אַ צובראָכענעם ראָד פון אויטאָ איז דער שמוגעל ענטדעקט געוואָרען

(וו) פאַריגע וואָך האָט אַנ'אומבעקאַנטער מאַנספּערשוין אויף פּיעטריקאָווער 120 געדונגען די „טאַקסובקע" נומער 206, וועלכע געהער צו קאַזשימיעזש אָלשאָווסקי קיין ראַדאָמסק, פון וואַנען ער האָט געוואָלט נעמען מאַנופאַקטור־סחורות און זיי איבערפיהרען קיין לאָדז. ווען זיי זענען געקומען קיין ראַדאָמסק, האָט דער געהיימניספולער פּאַסאַזשיר געהייסען פאָהרען דעם שאָפער ווייטער אויפ'ן וועג קיין ראָספּושאַ, דאָרט האָט מען אויף דער טאַקסובקע אַרויפגעלעגט 2 אָנגעשטאָפּטע זעק און דער פּאַסאַזשיר צוזאַמען מיט נאָך איינעם, האָבען געהייסען דעם שאָפער פאָהרען קיין פּיעטריקאָוו אויפ'ן וועג האָט ביים אויטאָ געפּלאַצט אַ ראָד און דער אויטאָ האָט זיך געמוזט אָפּשטעלען.

דעם ראָספּושער פּאָליציאַנט זענען פערדעכטיג געווען די אָנגעשטאָפּטע זעק און ער איז צוגעגאַנגען נאָכקוקען, וואָס דאָרט געפינט זיך, צו זיין גרעסטער איבעראַשונג האָט דער פּאָליציאַנט אין די זעק ענטדעקט 420 קילאָ געשמוגעלטען טאַבאַק. דערווייל זענען די 2 פּאַסאַזשירען נעלם געוואָרען, די ווייטערדיגע אויספאָרשונג פיהרט דער לאָדזער אויספאָרשונגס־אַמט.

שייט—צן

צו מעסיגע פרייזען צו בעקומען ביי

פּאַרוזשצקא, קאַמיענגא 5.

אונבעקאַנטער יוד
געשטאָרבען אין שפּיטאָל

(—) אין ראַדאָגאָשטשער שפּיטאָל איז געשטאָרבען נאָך אַ לאַנגער לונגען־קראַנקהייט דער 29־יעהריגער אברהם גאָלדבלום, זיין פאָטער הייסט זלמן, דער פערשטאָרבענער איז אין עהנגען נישט געווען געמאָלדען, אַזוי אַז מ'ווייסט נישט ווער זיינע קרובים זענען. מיט דער לויה פערנעהמט זיך „חסד־של־אמת", וואו אַהין די עווענטועלע קרובים פון פערשטאָרבענעם קאָנען זיך ווענדען.

די מלבושים פון די אומגעקומענע יודישע זעלנער
געפינען זיך אין „חסד של אמת"

דער פעראיין „חסד־של־אמת" בעט אונז מיטצוטיילען, אַז אין פעראיין געפינען זיך די מלבושים און אַנדערע זאַכען פון די 2 זעלנער, וועלכע זענען דערהרגעט געוואָרען בעת דער באַהן־קאַטאַסטראָפע. די נאָהענטע קרובים קענען זיך מעלדען אין „חסד־של־אמת" אָפּנעהמען די הערמאָהנטע זאַכען.

יודיש טעאַטער אין פילהאַרמאָניע, נאַרוטאָוויטשאַ 20

אונטער דער לייטונג פון א. בעזמאַן.

אויפ'ן פערלאַנג פון פובליקום זענען די פאָרשטעלונגען פון בעליבטען אַרטיסט

מ. לאַמפּע פ. מענדעלעוויטש

— פערלענגערט געוואָרען —

לעצטע וואָך צו ביליגע פרייזען!

היינט, דינסטאַג, דעם 20-טען, 9 אָוונד — פרייזען פון 50 גר. ביז 2 זל.

צום 2-טען מאָל דער שלאַגער פון די גרעסטע טעאַטערן

ליבע און חורב

אין 4 אַקטען פון ל. קאָבריז.

די הויפּט-ראָל „סעם" — מ. לאַמפּע. —

ס'נעמט אָנטייל דאָס גאַנצע פערסאָנאַל. בילעטען צו בעקומען אין קאַסע פון פילהאַרמאָניע

אַדמיניסטראַטאָר: מ. אַרנוואַלד.

מוזיקאַלישער לייטער: ל. זעלמאַן.

ציקולאַר וועגען הכנסה־שטייער
ווי אַזוי זאָלען בעטראַכט ווערען רעקורסען

(2) ווי מיר דערוויסען זיך האָט די פינאַנץ־קאַמער אין לאָדז דערהאַלטען אַ ציקולאַר, וועלכער האָט אַ זעהר וויכטיגע בעדייטונג פאַר די צאָהלער פון הכנסה־שטייער.

אין דעם ציקולאַר ווערט געזאָגט, אַז די נאַטשאַלניקעס פון די שטייער־אַמטען זאָלען אַליין אָדער מיט דער הילף פון בעזונדערע מיטגלידער פון די שאַצונגס־קאָמיסיע דערווייל ענטשיידען די רעקורסען פון די צאָהלער געגען דער פערגרעסערטער אָפּשאַצונג פון הכנסה־שטייער.

אין צוזאַמענהאַנג דערמיט האָבען די נאַטשאַלניקעס פון די שטייער־אַמטען דאָס רעכט דערווייל צו בעגרענצען דאָס איינציהען פון הכנסה־שטייער ביז'ן בעטראַכטען דעם רעקורס.

וועגען שיקען ווערט־פּאַפּירען קיין סאָוועטען־רוסלאַנד

(וו) דער הויפּט־פּאָסט־אַמט אין לאָדז האָט דערהאַלטען פון דער פּאָסט־ און טעלעגראַפען־דירעקציע אַ מיטיילונג, אַז דאָס איבערפיהרען און איבערשיקען אַלערליי ווערט־פּאַפּירען קיין סאָוועטען־רוסלאַנד קען פאָרקומען נאָר מיט דער ערלויבניש פון פינאַנץ־אַמט אין מאָסקווע. די פּאַפּירען, וועלכע וועלען איבערגעשיקט ווערען קיין רוסלאַנד אָהן דער דאָזיגער ערלויבניש וועלען קאָנפיסקירט ווערען.

קאָשטשושקי דענקמאָל

(—) נעכטען איז פערענדיגט געוואָרען די אַרבייט ביים בויען דעם פונדאַמענט אונטערן דענקמאָל פון טאַדעאוש קאָשטשושקאַ אויפ'ן פרייהייטס־פּלאַץ.

די הויך פונ'ם פונדאַמענט אויף וועלכען עס וועט ערשט אָוועקגעשטעלט ווערען די פיגור פון פּאָלקס־העלד, איז 12 און אַ האַלבען מעטער.

די פיגור אַליין מיט די 4 נעבען בילדער דאַרפען די טעג אָנקומען פון וואַרשעווער גיסעריי.

אויפ'ן דיסקאָנטאָ־מאַרק

(וו) די אַלגעמיינע לאַגע האָט זיך אין פערלויף פון די לעצטע טעג נישט געענדערט. עס פעהלט ווייטער ערשטקלאַסיגער וועקסעל־מאַטעריאַל, וועלכע די פּריוואַט־דיסקאָנטערען וואָלטען גערן דיסקאָנטירט מיט 1.70 אַ חודש. די לעצטע טעג האָט מען אויפ'ן פּריוואַט־מאַרק אויך דיסקאָנטירט צווייט־ראַנגיגען מאַטעריאַל אָבער מיט 2 און מעהר פּראָצענט אַ חודש. דריט־ראַנגיגער וועקסעל־מאַטעריאַל ווערט ווייטער נישט דיסקאָנטירט.

אויפ'ן אַקציען־מאַרק איז געווען פולשטענדיג רוהיג. אין לאָדז איז אָבער געוואַקסען דער אינטערעס אויף זאַסטאָווני ליסטעס. אַ „דאָלאַרובקע" קאָסט אין לאָדז פון 67 ביז 68 זל. ס'איז אויך געווען אַ גרויסע נאָכפראַגע אויף לאָדזער טראַמוואַי־אַקציעס פאַר וועלכער מ'האָט געצאָהלט צו 275 דאָלאַר.

היט אייערע קינדער!
3-יעהריג קינד אַראָפּגעפאַלען פון דריטען שטאָק.

(2) אויף פּשענדזאַלניאַנע 85 איז נעכטען פאָרגעקומען פאָלגענדער טראַגישער פאַרפאַל: ביי דער פאַמיליע יאַנטשאַרעק האָט זיך זייער 4־יעהריג זוהנדעל — וולאַדזשיו געשפּילט אויפ'ן פענסטער פונ'ם דריטען שטאָק. די מוטער איז געווען בעשעפטיגט אין קיך.

פּלוצים האָט דאָס קינד עפּעס דערזעהן אויפ'ן הויף, האָט פערלוירען דאָס גלייכגעוויכט און אַרויסגעפאַלען.

אין אַ גוססדיגען צושטאַנד האָט די פּאָגאָטאָוויע אָפּגעפיהרט דאָס קינד אין שפּיטאָל.

3 מיליאן ארמענער געהען איבער צום יודענטום

ארמענישע דעלעגאציע בעקענט זיך מיט דער ווארשאווער יודישער קהלה

אין ווארשא האבען לעצטענס געווייזלט איינינע אנגעזעהענע בירגער פון ארמענישען פאלק, מיט'ן צוועק צו בעקענען זיך גענוי מיט'ן יודענטום פון דער גרעסטער קהלה אין איירא פא.

די ראזינע ארמענישע געסט שטאמען פון די מיוחס'דינסטע אריסטאקראטישע ארמענישע פאמיל-יעס.

ווי זיי האבען איבערגעגעבען, האט דאס אר-מענישע פאלק פון תמיד א ברודערליכע בעציהונג צום יודישען פאלק, ביים ארמענישען פאלק הערשט די טיפע איבערצייגונג, אז זיי שטאמען אלע פון יודען.

די ארמענער, פונקט ווי דאס יודישע פאלק, זענען צושפרייט איבער דער גאנצער וועלט און במעט דאס גאנצע ארמענישע פאלק לעבט אין עמיגראציע-לענדער, אפהיטענדיג זייער נאציאנאלע איינגענארטיג-קייט. אויך מיט די צרות, רדיפות און כל'ערליי פערפאלגונגען, וואס די ארמענער האבען איבערגע-לעבט ביז'ן היינטיגען טאג, שטעהען זיי נישט אפ פון די יודען און דאס האט אין די ברייטע שיכטען פון ארמענישען פאלק געשאפען א'נ'אינערליכע צו-געבונדענקייט און סימפאטיע צו די יודען.

דער גרעסטער טייל ארמענער היטען שטרענג אב שבת אזוי, אז פרייטאג פערנאכט הערען זיי שוין אויף צו ארבייטען.

א קלייגער טייל פון ארמענישען פאלק, מייס-טענס די אינטעליגענץ, לאזט מל'ן זייערע קינדער, מייל זי וויל, אז איהרע קינדער זאלען זיין אמת'ע אברהם אבינו'ס קינדער. בכלל היטען אב פיל ארמענער די יודישע מצוות.

די ארמענישע פארשטעהער, וואס זענען גע-קומען אין ווארשא, האבען אינקאגניטא בעזוכט איינינע יודישע אינסטיטוציעס. זיי זענען אויך געווען אויפ'ן יודישען בית עולם, און אין בתי מדרשים און שוהלען. מען האט זיי אומעטום נישט דערקענט צוליב דעם, ווייל אויסערליך זענען די ארמענער מיט זייערע געזיכטס-שטריכען. ווי בעקאנט, שטארק עהנליך צו די יודישע טיפען.

א בעזונדערען רושם האט אויף די ארמענער געמאכט די סינאגאגע אויף טלאמאצקע און זיי ווינשען זיך, אז זיי זאלען קאנען אזא סינאגאגע אויפשטעלען פאר די ארמענער, ווען זיי וועלען אמאל אפיציעל אנעהמען די יודישע רעליגיע.

שוין עטליכע יאהר ווי צווישען די ארמענער אין גלות האט זיך געגרינדעט א פערבאנד אונטער'ן נאמען „ארט־ציון". דער ציל פון דעם ראזינען פערבאנד איז צו דערנעהנטערען דאס ארמענישע פאלק צום יודענטום און פעראייניגען זיך אינגאנצען מיט'ן יודישען פאלק און אין איהם זיך פולשטענדיג איינשליסען.

די ראזינע אויפגאבע פון דעם פערבאנד סימ-באליזירט בולט, דער נאמען, וואס דער פערבאנד טראגט, נעמליך „ארט־ציון" ד. ה. א פעראייניגונג פון דעם נאמען פון דעם בארג אין קאווקאז „ארט" מיט דעם נאמען פון בארג „ציון".

די אנגעזעהענע טוהער פון ארמענישען פאלק, א. גאמאליקר און א. גאנשער, האבען נאך מיט 8 יאהר צוריק אנגעהויבען צו ענטוויקלען דעם געדאנק וועגען א דערנעהנטערונג פון ארמענישען פאלק צום יודישען און די ארמענישע פרעסע האט דעם ראזינען געדאנק אויפגענומען מיט דער גרעס-טער בעגייסטערונג.

דעם ערשטען רעזשירענדען טריט דערצו האט געמאכט די ארמענישע קאלאניע אין פאריז.

די דארטיגע ארמענישע פרעסע, מיט דער צייטונג „אכאקא" („צוקונפט") בראש, האט אנגע-הויבען שטארק צו אגיטירען פאר דעם געדאנק וועגען א דערנעהנטערונג פון ארמענישען פאלק צום יודישען, אויסרעכענענדיג אלע מעלות, וואס יודען פערמאגען, און זינגענדיג כסדר שירות ותשבחות פאר'ן יודישען פאלק.

אמשטארקסטען האט די ארמענישע פרעסע געלויבט יודען דערמיט, וואס דאס יודישע פאלק האט געגעבען דער וועלט די אמונה אין „אחרות הבורא" און דעם „ואהבת רעך כמוך".

דערביי האט די ארמענישע פרעסע אנגעווי-זען, אז די צילען פון פערבאנד „ארט־ציון", איז פערשפרייטען ליבשאפט און דרך־ארץ צום יודישען פאלק, אבצוהיטען וואס מעהר די יודישע מצוות, מנהגים, איבערנעהמען ווי ווייט מעגליך די יודישע זיטען א. אז. וו. א. אז. וו.

די גרעסטע ארמענישע פאלקס־מאסען בעד-טראכטען נישט דעם פערבאנד „ארט־ציון" פאר עפעס א מין פארטיי. ביי זיי איז דער פערבאנד א היילינער אידעאל, דורך וועלכען מען וועט קאנען דערגרייכען אחדות און שלום צווישען ארמענישען פאלק גופא.

אין דעם פערבאנד, וואס עקזיסטירט שוין, ווי געזאגט, עטליכע יאהר, ווערען אנגענומען מיט-גלידער מיט דער שטרענגסטער פארזיכטיגקייט און נישט א ליארע ווער קאן ווערען א מיטגליד פון „ארט־ציון".

90 פראצענט פון ארמענישען פאלק זעהט זיין ערלעזונג און עקזיסטענץ נאר אין דער פעראייניגונג מיט'ן יודישען פאלק און אין איהם זיך פולשטענדיג איינשליסען.

די ארמענישע פיהרער, וואס האבען דא גע-ווילט, זענען אבגעפאהרען פון ווארשא אונטער דעם גרויסען רושם, וואס עס האט געמאכט אויף זיי דאס לעבען און מנהגים פון די יודישע מאסען. ביים אבפאהרען האבען זיי אויסגעדריקט די האפ-נונג, אז דאס, וואס זיי האבען דא געזעהען און וואס זיי האבען זיך דערוואוסט וועגען יודען, וועט זיי אין א גרויסער מאס העלפען ווייטער צו פראפא-גאנדירען דעם געדאנק, אז די ארמענער זאלען מאסענווייז אננעהמען דאס יודענטום.

זיי האבען אויך איבערגעגעבען, אז ביי היינ-טיגען טאג צעהלט דאס ארמענישע פאלק איבער 3 מיליאן נפשות און נישט ווייניגער, ווי 90 פראצ. פון פאלק איז רעזיגנירט איבערצוגעהן צום יודענטום.

זעליג פאשאוו געזעגענט זיך

מיט די לעזער פון „נייעם פאלקסבלאט"

פאר זיין אפפאהרען פון לאדז האט זעליג פאשאף בעזוכט אונזער רעדאקציע, זיך געזעגענט מים אונזערע מיטארבייטער און געבעטען דורך אונזער פערמיטלונג צו גריסען אלע די יודישע צירק-בעזוכער און בכלל דעם יודישען עולם, וועלכער האט איהם ארויסגעוויזען אזויפיל סימ-פאטיע און אנערקענונג.

פאשאף האט ערקלערט, אז אין דעם לאדזער טורניר האבען אנטייל גענומען אטלעטען מיט א וועלט-רוהם, קיינעם איז אבער דאסמאל נישט געגאנגען אין קיין מייסטער-טיטלען, אדער געלד-בעלוינונ-גען, נאר אין דעם צו בעזיגען פאשאפ'ן, דעם יודישען אטלעט. דאס האט זיך זיי נישט איינגע-געבען און דאס איז פאשאפ'ס סאטיספאקציע ביים ארויספאהרען פון לאדז.

די שיקאנעס, וועלכע מ'האט איהם געמאכט קען מען זעהן דערפון, דאס פון 58 טעג, וואס פאשאף איז געווען אין לאדז, האט ער 55 מאל געקעמפט. דאס האט אבער אויך נישט געקענט ברעכען זיין אמביציע און ער האט אויסגעהאל-טען ביז'ן בעקומען דעם פריז.

די נישט-יודישע צירק-צושויער האבען זיך אויך נישט פריינדליך בעצויגען צו איהם. בע-דויערט דעמאלס, ווען ער האט געקעמפט מיט א פוילישען אטלעט. אין צירק האט פילמאל גע-הערשט א שטארקע אנטיסעמיטישע שטימונג, פאשאף האט אבער אויסגעהאלטען ביז צום לעצ-טען מאמענט.

איצט פאהרט פאשאף קיין פראנקפורט צו זיין מוטער, וועלכע איז קראנק. דעם 1 סעפטעמ-בער הויבט ער אן די רינג-קאמפען אין פאריז, דעם 15 סעפטעמבער – אין „קראנע" צירק אין וויען און דאן וועט ער ווייטער אנהויבען די רינג-קאמפען אין פוילען: קאטאוויץ און לעמבערג.

פאשאוו האט נאכאמאל געבעטען צו גריסען די לעזער פון „נייעם פאלקסבלאט" אין זיין נאמען און דאנקען פאר די סימפאטיעס, וואס זענען איהם ארויסגעוויזען געווארען. ער פערזיכערט, אז אויך אויף ווייטער וועט ער דעם יודישען כבוד נישט לאזען ערנידריגען און גרינגשעצען.

דער נעכטיגער לעצטער טאג אין רינג-קאמף-טורניר

נעכטען איז געווען דער לעצטער טאג אין טורניר פון די רינג-קאמפען אין צירק.

אין דער ערשטער פאר האבען זיך בעגע-גענט פינעצקי מיט דער געוו. שווארצער מאסקע. נאך 36 מינוט האט פינעצקי אוועקגעלעגט די מאסקע דורך א דאפעלטען נעלסאן.

אין דער צווייטער פאר האבען געקעמפט זעליג פאשאוו מיט שטעקערן, אזוי ווי אין משך פון א שעה צייט איז קיין רעזולטאט נישט גע-ווען, איז דער קאמף איבער אויף זונטאג, און אין דער 4-טער מינוט האט זיך פאשאף געלייגט אויף ביידע לאפאטקעס.

אזוי ווי דער זייגער איז שוין געווען נאך 12, איז צום דריטען קאמף שוין נישט געקומען, און עס איז פארגעקומען די פערטיילונג פון די פריזען:

דעם ערשטען פרייז האט בעקומען שטעקער– 3000 זל., דעם צווייטען פאשאף – 2.500 זל., דעם דריטען פינעצקי – 2.000 זל., דעם פירטען – שטיבאר – 1.500 זל. און דעם פינפטען – ווילינג – 1.000 זל. די פריזען צווישען פאשאפן און פינעצקין זענען פערטיילט געווארען אויך גלייך. א חוץ דעם האט גארקאווענקא בעקומען א בעזונדערן פריז אין דער הויך פון 1000 זל.

אפטייקען

היינטיגע נאכט-דיזשורען

(ב) פ. וואיטשיצקי (נאפיורקאווסקא 27), וו. דאניעלעצקי (פיעטריקאווער 127), י. הארטמאן (מלינארסקא 1), י. קאהאנע (אלעקסאנדראווסקא 80), אילניצקי און צימער (וואולטשאנסקא 37), ליינוועבער (פרייהייטס פלאץ 2).

ראדיא-פראגראם

דינסטאג, 20-טען אויגוסט

12.05 ווארשא – מוזיק פון גראמאפאן-פלי-טעס. 16.30 ווארשא – קינדער-פראגראם. 17.25 קראקא – „פוילען'ס ווירטשאפטליכער זיג" פאר-לעזונג פון אינגלאט. 18.00 ווארשא – נאכמי-טאג-קאנצערט. 18.00 ווילנא – וויאלאנטשעל-קאנצערט פון אלבערט קאץ. 20.05 קראקא – „נייע שטרעמונגען אין דער ליטעראטור און קונסט" פארלעזונג פון ק. טשאכאווסקי. 20.30 ווארשא – סאליסטען-קאנצערט. 22.15 ווארשא – קאמוני-קאט פון פאט. 20.00 שטאקהאלם – „די דאמע פון אסטענדע" קאמעדיע פון אסקאר בלומענטאל. 20.00 האמבורג – „אנדינא" ראמאנטישע אפערע פון לארטצינג. 20.00 דאווענטרי – סימפאנישער קאנצערט. 21.00 רוים – „פאוסט" אפערע פון גונאד.

בעריכטיגונג

פון דער קהלה בעט מען אונז צוזאמאכען אנ'אויס-בעסערונג צום בעריכט וועגען דער לויה פון די יו-דישע זעלנער, וואס זענען אומגעקומען בעת דער שרעקליכער באהן-קאטאסטראפע אין לאדז, דהיינו, אויף דער לויה איז געווען א פערטרעטער פון דער קהלה, דער ה' זאמערפעלד.

פון דער 7-קלאסיגער קנאבען-שולע פון יצחק גאלדבערג

אין דער בעקאנטער זייט פיל יאהרען עקזיסטירענ-דער קנאבען-שולע פון יצחק גאלדבערג, אלעע 1-טער מאי (פאסאזש-שולץ) 16, זענען לעצטענס אדורכגעפיהרט געווארען גרינדליכע שנויים, כדי די שולע זאל קאנען בעפרידיגען די פאדערונגען פון רעליגיעזען יודישען חנוך, און דערביי זאלען אויך נישט ליידען אלע וועלטליכע לימודים, וועלכע ווערען געלערנט שטרענג לויט'ן פראגראם פון בילדונגס-מיניסטעריום.

עס איז צו האפען, אז מצד די מלמדים און לעהרער וועלען אנגעווענדעט ווערען אלע מעגליכ-קייטען, כדי צו דערהויבען די ראזינע לעהר-אנ-שטאלט צו דער העכסטער מדרגה פון איהר אויפ-גאבע, הן בנוגע דעם סדר-הלימוד, הן בנוגע דער רעליגיעזער ערציהונג, ווי אויך בנוגע דער הנהגה בנימוס ודרך-ארץ פון די תלמידים צום רוהם און מוסטער אין אונזער שטאט.

„לאמיר זיין געזונד!"

אפטיילונג פון „נייעם פאלקסבלאט" פאר פרא-גען פון געזונדהייטס-וועזען, היגיענע און מעדיצין

אונטער דער רעדאקציע פון דר. ע. אוריסאן און דר. לעאנפוקס.

„לאמיר זיין געזונד"!
אפטיילונג פון „נייעם פאלקסבלאט"
פאר געזונדהייטס-פראגען, היגיענע און מעדיצין
ענטפערען ווערען געגעבען נאר אויף שריפטליכע אנפראגען.
דינסטאג, דעם 20-טען אויגוסט 1929.

אויף אנפראגען, צו וועלכע עס וועט נישט צוגעלעגט ווערען א קופאן (מיט דער דאטע פון טאג, ווען די אנפראגע ווערט ארייגעטראגען) וועלען קיין ענטפערען נישט געגעבען ווערען.

F. Iskra P. D. .66

קיין מיטלען געגען גרויע האר האבען מיר נישט. מיר ראטען אייך נישט פערדרעהען זיך דעם קאפ און נישט ארויסווארפען קיין געלד אויף די פערשידענע רעקלאמירטע מיטלען, ווייל זיי וועלען אייך נישט העלפען.

I. B. 67

ס'איז שווער אייך צוזאגען, צי די ווייטאגען, וואס איהר האט, שטאמען פון אייער טריפער, צי איז דאס א בעזונדערע קרענק, לאזט אייך אונטערזוכען.

„Stary„ .68

ווי ס'זעהט אויס, האט אייער פרוי שוין אנגעוואוירען די מאנאטליכע, הגם זי איז נאך צו יונג, נאר דאס טרעפט זיך. איהר קאנט לעבען מיט אייער פרוי גאנץ נארמאל.

69. א לעזער פון פולנאצנא.

אזוי ווי אייער נאזפאליפ שטערט אייך ביים אטעמען, קאן זיך דאס אפרופען שעדליך אויף אייערע לונגען. פטור ווערען פון דעם קאנט איהר גאר דורך א נאז-אפעראציע.

70. מ. ש.

אייער נערוועאישער צושטאנד קומט וואהר-שיינליך פון אייער שווערער ארבייט. ס'וואלט געווען געוואונשען איהר זאלט כאטש אויף א חודש אורלויב, כדי איהר זאלט זיך אויסרוהען אויף פרישער לופט. דאס וואלט אויף אייך אמבעסטען געווירקט. קיין אלקאהאל דארפט איהר אינגאנצען נישט טרינקען.

מעלדונג

רעליגיעז-סאציאליסטישע פארטיי „דת ועבודה" אפטיילונג לאדז, פולנאצנא 11

היינט, דינסטאג, דעם 20 אויגוסט, פינקטליך 8 אווענד, קומט פאר א רעפעראט פון פארזיצע-דען פון דער עקזעקוטיווע פון דער רעליג. סאצ. פארטיי „דת ועבודה" אין פוילען סטוד. פנחס וואסערמאן א. ד. ט. „ווי אזוי פערשטעהען מיר יודישען רעליגיעזען סאציאליזם". ערשיינט פינקט-ליך. אויך מעלדען מיר דא, ס'איז ערשינען א בראשור פון „דת ועבודה", וועלכע ענטהאלט דאס פראגראם, סטאטוט, אויפרוף און אינסטרוק-ציעס. צו בעקומען אין סעקרעטאריאט טעגליך פון 8–10 אווענד.

8948 הועד.

לאדזער עקספארט ליידט שאדענס

צוליב'ן כראנישען מאנגעל אין וואגאנען

(–) ווי מיר האבען שוין מיטגעטיילט, האבען מיט א צייט צוריק די לאדזער אינדוסטריע-לער אלארמירט דאס באהן-מיניסטעריום צוליב'ן דוחק אין משא-וואגאנען אויף דער לאדזער באהן-ליניע.

אלס רעזולטאט פון דער אינטערווענץ האט דאס באהן-מיניסטעריום בעשטימט פאר לאדז א גרעסערע צאהל וואגאנען. לעצטענס האבען אבער ווידער אנגעהויבען פעהלען וואגאנען. די עקספעדיציע-לאגערן זענען פול מיט סחורות, וועלכע קאנען נישט עקספארטירט ווערען.

אין שייכות מיט דעם האט זיך די לאדזער האנדעלס קאמער געווענדעט טעלעגראפיש אין באהן-מיניסטעריום וועגען בעשטימען א גרעסערע צאהל וואגאנען פאר לאדז, ווייל אין געגענפאל דראהט צו פערלירען די אויסלענדישע מערק פאר די לאדזער טעקסטיל-סחורות. בעזונדערס ליידט דורך דעם, דער עקספארט קיין רומעניען.

Dr. med. J. Lubicz
ORTOPEDA, Gdańska 28, tel. 41-46
קראנקהייטען פון די ביינער, געלענקען, פערקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער.
אייגענע פראצאוניע פון זעמטליכע ארטאפעדישע אפאראטען, ווי: זעלבסטדקה אויף פלאספוסען, קאנטנע-ליבע פים, גארסעטען א. ז. וו. עמפפאנגט פון 5–7 אוה.
צוריקגעקעהרט.

געוועזענער רוסישער גענעראל

פער'משפט אלס שווינדלער אין רומעניען

געריכטס-זאל פול מיט יונגע דאמען, וואס האבען זיך אין איהם געליבט

.2

די געריכטס-אויספארשונג: האט דערוויזען, אז בעת מען האט אין רומעניען דורכגעפיהרט די אגר-ר־רעפארם און מען האט פערנומען ביי די גוטס־בעזיצער די ערד, איבערלאזענדיג יעדען פון זיי בלויז עטליכע צעהנדליג אקער, האבען פיל פון זיי נישט געקראגען בעצאהלט פון דער מלוכה פאר דעם צוגענומענעם לאנד, מחמת זיי האבען פאר-פערדרום פערלאזט אויף א לאנגע צייט דאס לאנד און ארויסגעפאהרען קיין אויסלאנד. שישקא האט צונויפגעזאמעלט ידיעות וועגען די אלע גוטס־בעזיצער, וועלכע האבען עמיגרירט קיין אויסלאנד, און אין זייער נאמען צוגעשטעלט ביטעס (זייענדיג אליין א נאטאריוס, איז איהם לייכט געווען צו בעשטעטיגען די ריכטיגקייט פון די אונטערשריפטען אויף ד יביטעס) צו דער קאזנא, אז מען זאל זיי בעצאהלען, לויט ווי דער געזעץ פאדערט עס, פאר יעדער ערד, איהם איז געלונגען אויף אזא אופן צו בקומען פון דער מלוכה־קאסע גוואלדיגע סומען געלד, און די סומען האט ער פערשווענדעט אויף ווין און פרויען.

אין מאנאט מאי, 1928, שרייבט ער אין זיין טאגבוך וועגען זיינע מאכינאציעס ווי פאלגט:

„אי דפיהל, ווי עס געהט מיר מיט יעדען טאג אל בעסער, דאס מזל שפילט מיר וועהר ווי. די רומענישע מלוכה וועט נישט ארימער ווער-ען פון מיינע געשעפטען, און איך, דער נישט־גע־ווינטער רוסישער צאר און ליטווישער קעניג, וועל אין גיכען ארויף אויף מיין פערלאזטען טראן"...

אט די פראזע, ווי אויך אנדערע פון זיין טאג־בוך, פאר די יאהרען 1928—1929 האבען פערשאפט גענוג קאפ־דרעהעניש די געריכטס־אויס־פארשער. דער פראקוראר וויל בעווייזען, אז שישקא האט אממייסטען זיך געקרוינט מיט'ן נאמען „רו־סישער צאר און ליטווישער קעניג", און זיך ארויס־געשטעלט אלס משוגענער, אבער אין אמת'ן איז עס בלויז א פארטעל פון זיין זייט. די פערטיידיגער ווידער ווילען האבען, אז שישקא איז ווירקליך משו־גע, און ווען ער האט געפעלשט די אונטערשריפטען פון די גוטס־בעזיצער, איז ער שוין געווען נישט ביי אלע זיינע געדאנקען...

דריי טעג איז אין בעלץ פארגעקומען דער פראצעס איבער שישקא'ן. הונדערטער מענשען זע־נען געקומען אין געריכטס־זאל. בעזונדערס איז גע־ווען גרויס די צאהל פרויען, וועלכע זענען געקומען אנקוקען דעם העלד, וועלכער האט פרויען בע־זיגט ווי פליגען. מען אויך נעזאגט, אז שישקא איז נאך יעצט אויך שטארק שעהן, אבער גראד די, וועלכע זענען געקומען הנאה האבען פון א שעהנעם יונגנמאן, זענען געבליבען שטארק ענט־מוישט. ער איז שטארק בעוואקסען, די אויגען ארויסגעשטארצט, געקליידעט אין צוריסענע קליידער, מיט א הויכען צובראכענעם צילינדער־הוט אויפ'ן קאפ, און אויפ'ן ברוסט — פאפירענע מעדאלען, וועלכע ער, דער ליטווישער קעניג, האט בעקומען פון דער „אנטאנט" פאר זיינע זיגען איבער די באלשעוויקעס...

דריי עדות, שישקא'ס נאהענטסטע חברים, וועלכע האבען צוזאמען מיט איהם דורכגעמאכט די מלחמה אין רוסלאנד, טרעטען ארויס נעגען איהם. זיי זאגען, אז ער איז שטענדיג געווען א ספעציאליסט אויף נאכמאכען א משוגענעם, און זיי זענען פעסט איבערצייגט, אז אויך יעצט מאכט ער זיך משוגע, בעת אין אמת'ן איז ער געזונד און ביי אלע זיינע געדאנקען.

דורך דער גאנצער צייט פון פראצעס איז געריכט זיצט דער בעשולדיגטער ווי א מת... ער ריהרט זאגאר נישט מיט קיין אבר פון אויג, גלייך נישט וועגען איהם רעדט זיך דא, דאס אליין וואלט פיליכט געקענט דינען אלס בעווייז צו זיין שגעון. איז אבער געווען א מאמענט, ווען מען האט אין געריכט געשמועסט, אז זיין מוטער (די אלטע פרוי שישקא) דארף פערהערט ווערען אויף זעקס יאהר טורמע, דערפאר וואס זי האט פערברענט פיל וויכטיגע דאקומענטען, ווען מען איז געקומען מאכען אן אונטערזוכונג ביי איהר אין הויז, איז שישקא בלאס געווארען אויף א מאמענט... דאס האט מען גוט בעמערקט און דער פראקוראר האט שוין געבויט זעהר פיל אויף דעם מאמענט.

ווען דער פארזיצער פון געריכט כהענט ביי שישקא'ן, וואס ער האט צו זאגען צו זיין פער־טיידיגונג, ענטפערט ער:

— איך בעט אויפשטעהן פון ארט, ווען איהר רעדט מיט דעם ליטווישען קעניג, ווארים אויב נישט, וועל איך אייך בפאלד שפאלטען דעם קאפ! דאס האב איך צו זאגען!

אין זאל ווערט א גערודער.

מען הערט אויס די מיינונגען (אין שריפטלי־כער פארם) פון די בערימטע פסיכיאטארען, פראפעסארע', פארמאן, מאריענעסקו און אנדערע. וועלכע האבען א לענגערע צייט געהאלטען שיש־קאן אונטער זייער אויפזיכט און שטודיום, און אלע זאגען זיי זיך ארויס, אז שישקא איז אן'אומנאר־מאלער מענש.

אין דעם זעלבען מאמענט הויבט ער זיך אויף פון ארט און ער ערקלערט, אז שישקא איז שוין לאנג געשטארבען, און יעצט לעבט אנשטאט איהם דער ליטווישער קעניג, וועלכען די באלשעוויקעס האבען פערטריבען פון זיין טראן... ער בעט דער־רום מעהר נישט צו דערמאהנען דעם נאמען שיש־קא. גלייך נאך דער ערקלערונג הויבט ער אן צו רייסען פון זיך די האר, די קליידער און שרייט: לאזט מיך צו מיין טראן! נידער מיט די ריכטער־קנעכט!

די זשאנדארמען, וואס שטעהען ביי זיין זייט, בינדען איהם און טראגען איהם אריין אין א צווייטען צימער.

דער אורטייל איז דאך געווען א שטרענגער: 6 יאהר קאטארזשנע טורמע!

אין זאל הערען זיך שטילע געוויינערייען. מאנ־כע וויכהערציגע דאמען כליפען און בעדויערען שישקא'ן:

— נעבעך, אזא אומגליקליכער מענש!

אנדערע דריקען אויס זייער בעדויערן, וואס ער איז גאר נישט אזוי שעהן, ווי מען האט וועגען איהם געשמועסט!

די פערטיידיגער האבען דערלאנגט אן אפע־לאציע, און זיין פראצעס וועט ווידעראמאל בעטראכט ווערען.

י. נ.

מען אונטערשטיצט אויסלענדישע האלץ-פירמעס געגען די אינטערעסען פון היימישען האלץ-מסחר

רומענישע האלץ-פירמע געניסט הנחות אין פוילען—פון פוילישע פירמעס פאדערט מען צו הויכע אפצאהלונגען

כדי צו דערהאלטען גוטע שכנות'דיגע בע־ציהונגען געהט מען אויף געוויסע הנחות. פוילען און רומעניען זענען פערבונדען מיט א גאנצער רייה פריינדשאפטס־אפמאכען פון האנדעלס־טראק־טאטען. כדי אויסצושליסען עפיס א אבמאך אדער טראקטאט מוזען ביידע צדדים אבסאלוט געהען אויף געוויסע הנחות, סיידען, אז איין צד דיק־טירט דעם צווייטען בעדינגונגען און דער צוויי־טער צד איז געצוואונגען צו בלינדער געהארכ־זאמקייט...

אונזערע אבמאכונגען מיט רומעניען זענען נישט קיין איינזייטיגער דיקטאט.

אונז פערבינדען היינט מיט רומעניען פריינד־שאפטליכע בעציהונגען און דערפאר גיבען זיך די אפיציעלע פאקטארען אזוי אין ווארשא, ווי אויך אין בוקארעסט גענוג מיה, כדי צו דערהאל־טען גוטע בעציהונגען.

אבער אויב עס געהט וועגען ענין פון א יחיד, אדער אפילו א פירמע איז אזוי ביי אונז ווי אויך אין רומעניען דאס בעציהען זיך פון דער בעהערדע אזאלכעס, ווי עס דארף זיין צו אייגענע בירגער.

דער ענין, וועלכען איך שטעל דא פאר בקיצור, זעהט אזוי אויס, ווי די מאכט אין סטא־ניסלאוואוו וואלטען געהאט אויף דעם אויג געווי־סע סבות פאר קוטאזיע בנוגע א געוויסער רו־מענישער פירמע. דער נאמען פון דער פירמע איז: „גאליצישע געזעלשאפט פאר האלץ־אינדו־סטרי אין קוטי".

אט די דערמאהנטע געזעלשאפט האט דאס רעכט צו פיהרען האלץ אויף דעם טשערעמאש. א קאנצעסיע אויף דעם דאזיגען רעכט האט די פירמע בעקומען פון דער סטאראסטווע אין קוטי אין דאס נאך אין יאהר 1921. אויף די שפעטערע יאהרען האט דער וואיעוואודזקי אמט אין סטא־ניסלאוואוו געגעבען א בעוויליגונג דער פירמע אויף צו פיהרען האלץ, אבער מיט דער בעוואה־רעניש, אז דערפון קאנען געניסען אויך די פוי־לישע פירמעס און דאס פאר אזא טאקסע, וואס די מאכט וועלען בעשטימען. די פעראינטערעסיר־טע קרייזען זענען נישט געווען צופרידען פון דער טאקסע, ווייל זי איז געווען צו הויך פאר די דארטיגע פערהעלטנישען.

דער וואיעוואודזקי אמט האט זיך אפילו געשטיצט אויף די ציפערען פון די זאך־קענער, אבער דער פערבאנד פון די אינדוסטריעלע און האלץ־סוחרים אין קוטי האט נישט געקאנט צאה־לען, טראץ דעם בעסטען ווילען, אזא הויכען אבצאהל, ווייל דאס וואלט א תל געמאכט פון יעדער קאלקולאציע. עס איז ענטשטאנען א סכסוך צווישען דער „גאליצישער געזעלשאפט" און אונ־זערע פירמעס, וועלכען דער „אוזשאנד וואיע־וואודזקי" אין סטאניסלאוואוו האט געוואלט ער־לעדיגען אויף דעם וועג פון פערשטענדיגונג און געגענזייטיגע הנחות.

דער קוטער פערבאנד איז איינגעגאנגען אויף ווייט־געהענדע הנחות, אבער ער האט אנגעטרא־גען אויף דעם ווידערשטאנד פון דער רומענישער פירמע, ד. א. פון דער „גאליצישער האלץ־געזעל־שאפט", וועלכע האט הארט פערטיידיגט איהר נישט־גערעכטען ענין. ווייל דער וואיעוואודזקי־אמט האט ארויסגעגעבען א אורטייל בנוגע דער הויך פון די שווים טאקסעס גענוי לויט דעם גע־זעץ, לויט דעם פאראגראף 42 פון וואלד־געזעץ פון יאהר 1852, מיט אנדערע ווערטער אויף דעם סמך פון דער אבשאצונג פון זאך־קענער.

דער דאזיגער אורטייל איז באמת נישט דער ענדגילטיגער, ווייל לויט דער בעשטימונג פון געזעץ קאנען די פעראינטערעסירטע צדדים, וואס זענען נישט צופרידען מיט'ן אורטייל, פערלאנגען דאס בעשטימען פון א טאקסע אויף דעם געריכטס־וועג.

ווייל דער פערבאנד פון די קוטער האלץ־סוחרים איז נישט בכח צו צאהלען אזא הויכען שווים־אבצאהל, האט דער ענין געפונען זיין ווי־טערען גאנג אין געריכט.

מען דארף פעסטשטעלען מיט בעדויערן, אז א פרעמדע פירמע ארבייט ביי אונז אין פוילען צום שאדען פון די האלץ־פירמעס אין לאנד, איינ־ציהענדיג צו הויכע אבצאהלען. אונזער אזוי טיי־ער געלד פליסט אין א פרעמד לאנד אריין! ע ס ווערט געטון א קריוודע אונזערע אינ־דוסטריעלער, וואס קעמפען אזוי אויך שווער אויף דעם אויסלענדישען מארק מיט דער פרעמדער קאנקורענץ!!! און מען וואלט זיי בעדארפט שי־צען. אין דעם פאל געהט דא נישט וועגען דער פויליש־רומענישער פראגע אין פאליטישען זין. דער וואיעוואודזקי־אמט קאן האנדלען אהן קור־טואזיע. דאס קאן זיך נישט אבשלאגען נעגאטיוו אויף אונזערע גוטע בעציהונגען מיט רומעניען.

ל. מ.

Dr. med. H. Lubicz

צעגעלניאנא 43, טעל. 41-32

צוריקגעקעהרט.

ספעציאליסט פאר הויט, ווענערישע און מענער־שוואכע קראנקהייטען. היילונג מיט קווארץ־לאמפען (האר־אויספאל)

נעמט אן פון 8—10 און פון 5—8 אווענד

Dr. Z. Rakowski

ספעצ. פאר אויערן־, נאז־, האלז־ און לונגען־קראנקה

קאנסטאנטינער 9, טעלעפאן 27-81.

שפרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7. נעמט אויך א. אין לעמשניצע, זגערזשער 17 פון 10—11 און פון 2—3.

Dr. H. WOŁKOWYSKI

צעגעלניאנא 25, טעל. 26-87

צוריקגעקעהרט

ספעציעל ארצט פאר הויט און ווענע־רישע קראנקהייטען, מענער־שוואכע, אלע ארט אנאליזען, בעהאנד־לונג מיט קווארץ־שטראהלען.

נעמט אן פון 8 פריה ביז 2 נ.מ. און פון 6—9 אוו.

יורידישע עצות

אין דער דאזיגער אפטיילונג גיט די רע־דאקציע פון „נייעם פאלקסבלאט" אנטווארטען אויף יורידישע פראגען, וואס ווע־רען צוגעשיקט שריפטליך פון אונזערע לעזער.

קופאן

יורידישע אפטיילונג פון „נייעם פאלקסבלאט".

בכדי דערלאנגען אן'אנפראגע אויף א יורידישע עצה, דארף צוגעלעגט ווערען דער קופאן פון דער דעמאל־ט פון טאג, ווען די אנפראגע ווערט אריינגעשיקט. אויף אנפראגען אהן קופאן, וועט קיין ענטפער נישט געגעבען ווערען.

9631. א לעזער פון זאכאדניע.

אויף אוזשיטקאוואניע קאן מען נעהמען נישט בלויז קיין אומבעוועגליכע, נאר אויך בעוועגליכע גיטער.

מיט'ן ענדערען פון אייגענטליכען בעל בית, פערלירט דער אוזשיטקאווניק נישט זיין רעכט אויפ'ן אביעקט אוזשיטקאוואניע.

9632. P. K.

אלימענטען קאן מען פאדערן נישט בלויז פון א זוהן נאר אויך פון אן'איידעם.

9633. צ. פון נאוואמיעסקא.

דער טשעק מוז פראטעסטירט ווערען.

אויב די באנק וועט ערקלערען, אז דער אויס־שטעלער האט נישט קיין דעקונג, דראהט איהם א שטראף ביז 6 וואכען ארעסט עווענטועל ביז 5 טויזענד זל.

9634. ש־ן 101.

אויב איהר זענט ערשט אין לויפענדען יאהר בעפרייט געווארען פון אקטיווען דינסט, דארפט איהר אויף די איצטיגע איבונגען נישט געהן.

9635. א 1903־ער

אויב איהר האט בעקומען אן'ערלויבניש פון דער מיליטער־מאכט ארויסצופאהרען קיין אויסלאנד זענט איהר בעפרייט פון די איצטיגע איבונגען.

9636. פרק פון נ.־ציגעל־גאס 7.

רעזערוויסטען, וועלכע בעזיצען בלויע מאבי־ליזאציע־קארטען ווערען צו די איצטיגע איבונגען נישט גערופען.

9637. י. צעדערבוים.

אן'ענטפער אויף אייער אנפראגע איז שוין געגעבען געווארען. די פראקוראטור טיילט מיט דעם פערדעכטיגען, אז די אונטערגענומענע קע־גען איהם בעשולדיגונג ווערט אנולירט.

דעמאלט קאנט איהר דעם כלומר'שט געלי־מענעם צוציהען צו געריכטליכער פעראנטווארט־ליכקייט פאר א פאלשע בעשולדיגונג.

9638. א לעזער פון אלעקסאנדער.

בצוויס קאנט איהר אנקלאגען אין ארבייטס־געריכט אייער אונטערנעהמער פאר איבער'שעה'ן.

9639. חיים פיאנטעק

9640. ז—מאן

9641. ד. פון ווסכאדניא 50.

וועגען אייערע ענינים מוזט איהר זיך פער־שטענדיגען פערזענליך מיט אונזער יוריסט, טעגליך פון 3—4 מיטבהענגענדיג די צייטונג.

9642. א. שטיינשפיר.

אן'ערשטען זשיראנט (אקצעפטאנט) בעשווערט א וועקסעל־חוב אין משך פון 3 יאהר.

אן'אויסשטעלער דאגעגען פונקט אזוי, ווי א זשיראנט איז פעראנטווארטליך פאר'ן וועקסעל־חוב בלויז נאר 1 יאהר.

9643. א טעגליכער לעזער פון מיצקיע־וויטש גאס.

אויב איהר האט דעם וועקסעל פערלוירען קאנט איהר נישט צוריקפאדערן די בעצאהלטע סומע פון וועקסעל־בעזיצער. איהר קאנט אבער יא אויפמאהנען דעם צופעליג פאר איהם בעצאהלטען חוב פון פאקטישען בעל חוב.

9644. ב. פון טאמאשאוו.

די עלעקטראוונגיע איז פאר'ן שאדען פער־אנטווארטליך, סיידען ס'וועט זיך ארויסווייזען, אז דער שאדען איז א פועל יוצא פון אייער אומפאר־זיכטיגקייט אדער פון א העכערען כח.

טראכט אויף זיך אויס א בלבול אז זי האט ערמארדעט איהר מוטער

שלעפט אין בלבול אריין איהר געליבטען. — די מוטער קומט דערנאך אין טורמע זיך זעהן מיט איהר טאכטער. — א מערקווירדיגע געשיכטע וואס האט פאסירט אין פראנקרייך

די גרעסטע פּסיכאָלאָגען פֿון פֿראַנקרייך בעשעפֿטיגען זיך איצט מיט אַ מאָדנעם פֿאַל, וועלכער איז איינציג אין זיין אַרט, וועלכער ווייזט ווי מאָדנע קאַפּריזנע די מענשליכע פּסיכאָלאָגיע איז.

וואָס איז געשעהן?

מיט עטליכע מאָנאַטען צוריק האָט מען אַרויסגעשלעפּט פֿון דעם טייך איטאָן, ביים שטעטעל אַנעטוויל, אַ טויטען קערפּער פֿון אַן אַלטער פֿרוי. דער קערפּער איז שוין, ווייזט אויס, געלעגען אין וואַסער אַ לענגערע צייט. חוץ דעם איז דער קאָפּ געווען אויף אַ זעהר באַרבאַרישען אופן צוהאַקט אַזוי, אַז עס איז פֿאַר קיין פֿאַל נישט מעגליך געווען צו דערקענען ווער דאָס קען זיין. דאָס גאַנצע שטעטעל איז געקומען אָנקוקען דעם טויטען קערפּער און קיינער האָט נאָרנישט דערקענט. חוץ דעם איז נישט געווען קיינעם בעקאַנט, אַז אין יענעם געגענד זאָל אין דער לעצטער צייט ערמאָרדעט ווערען אַן אַלטע פֿרוי.

אָבער פּלוצלונג, נאָכדעם ווי די גאַנצע זאַך איז שוין געווען פֿערגעסען מעלדעט זיך אַ יונגע פֿרוי, מיט'ן נאָמען מאַרי לאַנגלוא, צום אויספֿאָרשונגס ריכטער און זי זאָגט איהם, אַז זי האָט איהם צו מאַכען אַ זעהר וויכטיגע מיטהיילונג. נישט מעהר און נישט ווייניגער נאָר, אַז די ערמאָרדעטע פֿרוי, וואָס מען האָט מיט אַ צייט צוריק אַרויסגעשלעפּט פֿון וואַסער, איז נישט קיין אַנדערע ווי איהר אַלטע מוטער, און ערמאָרדעט האָט זי נישט קיין אַנדערער, נאָר זי אַליין, איהר טאָכטער מיט איהר געליבטען.

איהר אַלטע מוטער, זאָגט זי, האָט געהאַט פֿיל געלד און זי האָט זיך נישט פֿערגינען צו ריהרען דערפֿון. זי האָט געלעבט אַ הינטיש־לעבען און זי האָט נישט געוואָלט, אַז איהר קאַפּיטאַל זאָל פֿערקלענערט ווערען. איהר, דער טאָכטער, האָט זי קיין מאָל קיין פֿראַנק נישט געוואָלט געבען. זי האָט אָבער געדאַרפֿט האָבען פֿיל געלד. זי און איהר געליבטער, זשאָרדוש פּאַטען, האָבען זעהר ווייניג פֿערדינט און לעבען האָבען זיי געוואָלט רוקא ברייט, האָבען זיי בעשלאָסען אַפּצוראַמען די אַלטע מאַמע און ביי איהר צונעמען דאָס געלד.

דאַן האָט זי געשילדערט גענוי, ווי דאָס איז צוגעגאַנגען: איין מאָל, אין אַ פֿאַרנאַכט, איז זי מיט איהר געליבטען געגאַנגען צו דער מוטער. זיי האָבען מיטגענומען אַ שווערע שטיק אייזען און אַ האַק. זיי זענען אַריינגעגאַנגען צו דער אַלטער ווען זי איז נאָך געשלאָפֿען און זי, די טאָכטער, האָט איהר אָנגעהויבען צו דערלאַנגען מיט'ן אייזען איבער'ן קאָפּ. די אַלטע האָט זיך אויפֿגעכאַפּט און אָנגעהויבען צו שרייען, אָבער זי האָט נישט געקוקט און ווייטער געשלאָגען מיט'ן שווערען אייזען איבער'ן קאָפּ. אָבער זי איז שוין געווען מיד, און די אַלטע איז נאָך אַלץ נישט געווען טויט, האָט זי געזאָגט צום געליבטען: „זשאַרוש, מאַך דו שוין קאַפּוט". האָט זשאַרוש איהר געגעבען עטליכע וועך מיט דער האַק איבער'ן קאָפּ אַז זי איז געווען פֿאַרטיג.

אַזוי האָט די טאָכטער געשילדערט, ווי יאַזוי זי האָט ערמאָרדעט איהר אַלטער מוטער, און די אונטערזוכונג פֿונ'ם טויטען קערפּער האָט בעשטעטיגט איהרע ריידעך. דער קערפּער האָט ווירקליך געהאַט סמנים אי פֿון אַ שווערען שטיק אייזען, אי פֿון אַ האַק.

דער צווייטער בעטייליגטער אינ'ם מאָרד, זשאָרזש פּאַטען, האָט אָבער געלייקענט שטייף און פֿעסט. ער ווייס נישט פֿון וואָס צו זאָגען, האָט ער געטענה'ט. ער האָט נישט קיין אַהנונג פֿונ'ם מאָרד. זיין געליבטע וויל איהם גלאַט מיטשלעפּען אין אַ געמיינעם פֿערברעכען וואָס זי איז בעגאַנגען אַליין, אָדער מיט אַן אַנדערען. מען האָט אָבער, פֿערשטעהט זיך, קיין גרויס געוויכט נישט געלייגט אויף זיין לייקענען. עס איז געווען אַ זיכערע זאַך, אַז ער איז טאַקע דער מערדער און די גאַנצע געגענד האָט זיך שוין געגרייט צום פּראָצעס פֿון דעם מערדערישען באַרבאַרישען פּאָרעל, וואָס האָט שוין קורץ לעך געזאָלט פֿאָרקומען.

און אַזוי איז זיך אַלץ געגאַנגען מיט זיין נאַטירליכען גאַנג. דאָס פּאָרעל איז געזעסען און מען האָט זיי שוין אויך געהאַט צוגעשטעלט דעם בעשולדיגונגס־אַקט, אין וועלכען עס איז געווען בעשריבען גענוי דער פֿערברעכען אין וועלכען זיי ווערען בעשולדיגט, און אין עטליכע טעג שפּעטער האָט געזאָלט פֿאָרקומען דער פּראָצעס.

אָבער דאָ האָט פּלוצלונג פּאַסירט דאָס אומגלויבליכסטע, אַזעלכעס וואָס די מענשליכע פֿאַנטאַזיע איז נאָרנישט אומשטאַנד צוצוטראַכטען.

דער פּראָקוראָר זיצט ביי זיין אַרבייט. ער מאַכט די לעצטע פֿאָרבערייטונגען צום גרויסען און וויכטיגען פּראָצעס וואָס עס שטעהט איהם פֿאָר, מעלדעט זיך צו איהם אַן אַלטע פֿרוי, וועלכע וויל מיט איהם רעדען.

דער פּראָקוראָר הייסט זיך אַהיינרופֿען די פֿרוי, און באַלד שטעהט פֿאַר איהם אַן אַלטע פֿרוי, אַ ניבישע פֿיגורע, וועלכע זאָגט איהם אין אַ פּויערשען פֿראַנצויזיש, אַז זי איז געקומען איהם בעטען אַן ערלויבעניש זיך צו זעהן מיט איהר טאָכטער, וועלכע זיצט אין טורמע, אַזוי האָט זי געהערט אין דאָרף, וואו זי אַרבייט לעצטענס אין אַ פֿירמע, אַז איהר טאָכטער זיצט.

— ווי הייסט זי, אייער טאָכטער? — פֿרעגט דער פּראָקוראָר די אַלטע פֿרוי.

— מאַרי לאַנגלוא מעניע.

דער פּראָקוראָר רעדענט, אַז די פֿרוי איז זיך מסתמא בוטה, און ער פֿרעגט נאָך אַ מאָל און שוין דייטליכער:

— ווי אַזוי הייסט אייער טאָכטער, וועלכע זיצט דאָ אין טורמע? פֿון וואַנען איז זי און ווי אַלט איז זי?

אָבער די אַלטע ענטפֿערט ווייטער רוהיג:

— מאַרי לאַנגלוא, אַזוי הייסט זי, מיין טאָכטער. זי איז פֿון עווריי, און אַלט דאַרף זי זיין אַרום 24 יאָהר.

הכלל, ס'שטימט טאַקע אין גאַנצען. לויט איהר רעדעריי איז די אַלטע טאַקע די מוטער פֿון דער זעלבער מאַרי לאַנגלוא, וועלכע האָט זיך אַליין מודה געווען, אַז זי האָט צוזאַמען מיט איהר געליבטען ערמאָרדעט איהר מוטער.

דער פּראָקוראָר איז אַל אַ זיכער, אַז ער האָט דאָ פֿאַר זיך אַ משוגענע. דאָך פֿרעגט ער ווייטער:

— פֿאַרוואָס איז זי אַרעסטירט אייער טאָכטער? וואָס האָט זי אַ עלכעס געטאָן?

— איך ווייס נישט — ענטפֿערט די אַלטע מיט פּויערישע נאַאיוויטעט — מען זאָגט אַז פֿאַר אַ מאָרד. אין דאָרף האָט זי גאָר געהערט, אַז מען האָט אויף איהר אויסגעטראַכט, אַז זי האָט ערמאָרדעט דער מוטער. זי אַליין קען נישט לייענען, ווייס זי נישט, אָבער מען האָט איהר געזאָגט, אַז עס איז געשטאַנען אין צייטונג.

דאָ ווערט שוין דער פּראָקוראָר אינגאַנצען צומישט. די אַלטע פֿרוי מאַכט נישט קיין איינדרוק פֿון אַ משוגע'נע. זי זעהט אויס, צו זיין אַ נאַאיווע אָפּגעשטאַנענע פּויערטע, און ער בלייבט דאָ שטעהן פֿאַר אַ שווערע רעטעניש.

ער שטעלט דער פֿרוי נאָך פֿערשידענע פֿראַגען און פֿון אַלע ענטפֿערס, וואָס זי גיט, בעקומט זיך דער איינדרוק, אַז זי איז ווירקליך די זעלבע די מוטער פֿון דער פֿרוי, וועלכע איז אַליין געקומען און ערקלערט, אַז זי האָט ערמאָרדעט איהר מוטער.

— האָט איהר אייער טאָכטער אַמאָל געשלאָגען? — פֿרעגט דער פּראָקוראָר ווייטער דער פֿרוי.

— ניין, קיין מאָל נישט.

אין דער לעצטער צייט האָבען זיי זיך נאָר געקריגט. די טאָכטער האָט זיך געפֿיהרט נישט אַנשטענדיג, אויפ'ן היינטיגען שטייגער, האָט זי עס נישט געקענט פֿערטראָגען. זי האָט די טאָכטער געשטראָפֿט, אָבער היינטיגע קינדער פֿאָלגען דאָך נישט אַ מאַמע, האָט זי איהר איבערגעלאָזט און זי איז אַוועק אין דאָרף אַריין אַרבייטען, נישט געזעגענט זיך אפֿילו מיט דער טאָכטער.

דער פּראָקוראָר הויבט מיט די אַקסלען פֿאַר פֿערוואונדערונג און ער הייסט אַז מען זאָל באַלד ברענגען צו איהם מאַרי לאַנגלוא.

מיט עטליכע מינוט שפּעטער איז זיין פֿערוואונדערונג געוואָרען נאָך גרעסער, ווען מאַרי לאַנגלוא איז אַריינגעבראַכט געוואָרען און זיך געוואָרפֿען דער מוטער אויפ'ן האַלז!

מאַמע!

— קינד מיינס, וואָס האָסטו געטאָן, פֿאַרוואָס האָט מען דיך איינגעזעצט? אַזוי איז, אַז מען פֿאָלגט נישט אַ מאַמע.

הכלל, עס איז טאַקע דער אמת. די אַלטע איז טאַקע די מוטער פֿון מאַרי לאַנגלוא, וועלכע האָט אַליין אויף זיך אויסגעטראַכט, אַז זי האָט איהר מוטער ערמאָרדעט און זי האָט דעם מאָרד געשילדערט מיט אַלע איינצעלהייטען.

נאָך אַ קורצע ווילע פֿרעגט דער פּראָקוראָר דער „מערדערין":

— איז דאָס אייער מוטער?

— יאָ.

— האָט איהר זי, אַלאָ, ערמאָרדעט?

— ווייזט אויס, אַז נישט.

— כאָ פֿאַרוואָס האָט איהר אויף זיך אויסגעטראַכט אַזאַ זאַך?

— כווייס נישט, איך האָב געמיינט אַז איך האָב זי ערמאָרדעט... איך האָב געטראַכט וועגען דעם, אַז איך וועל זי ערמאָרדען און עס האָט זיך מיר געדאַכט אַז איך האָב עס טאַקע געטאָן...

און זי פּלאָנטערט מיט דער צונג, און זי ווערט צומישט. זי איז שוין נאָכדעם אויסגעפֿאָרשט געוואָרען מעהרערע מאָל, און יעדעס מאָל זאָגט זי דאָס זעלבע: עס האָט זיך איהר געדאַכט, אַז זי האָט ערמאָרדעט איהר מוטער.

די מאָדנע פֿרוי ווערט אָבסערווירט פֿון פּסיכאָלאָגען. די גרעסטע פּסיכאָלאָגען פֿון פֿראַנקרייך פֿערינטערעסירען זיך מיט איהר, און אַלע זענען איינשטימיג, אַז מען האָט דאָ נישט פֿאַר זיך קיין שווינדלערין, וועלכע וויל זאָגען אַ ליגען צוליב וועלכען נישט איז ציל, נאָר אַ פּסיכאָלאָגיש רעטעניש. אַלע פּסיכאָלאָגען זענען איינשטימיג אין דעם, אַז די פֿרוי האָט ווירקליך געגלויבט, דאָס זי האָט ערמאָרדעט איהר מוטער. וואַהרשיינליך האָט זי טאַקע געטראַכט וועגען דעם, אַז זי זאָל איהר ערמאָרדען, און זי האָט זיך געטראַכט דעם פּלאַן מיט אַלע איינצעלהייטען. און שפּעטער, אַז די מוטער איהרע איז פּלוצלונג פֿערשוואונדען געוואָרען און מען האָט באַלד נאָכדעם געפֿונען אין וואַסער אַ טויטען קערפּער פֿון אַן ערמאָרדעטער פֿרוי איז אין איהר נישט נאָרמאַלער פּסיכאָלאָגיע און קראַנקער פֿאַנטאַזיע געבוירען געוואָרען דער געדאַנק, אַז דאָס איז איהר מוטער. די פֿאַנטאַזיע האָט קראַנקהאַפֿט געאַרבייט און איהר האָט זיך אָנגעהויבען אויסדוכטען, אַז זי האָט איהר מוטער ערמאָרדעט. די אַלע בילדער, וועלכע זי האָט זיך פֿאָרגעשטעלט אין געדאַנק ווי אַזוי זי וועט ערמאָרדען איהר מוטער און זי בערויבען, האָבען אין איר פּסיכאָלאָגיע בעקומען די פֿאָרשטעלונג פֿון געשעהענע פֿאַקטען, ביז זי איז געוואָרען איינגעצווייפֿעלט, איינגעזונען זיכער, אַז זי האָט טאַקע ערמאָרדעט איהר מוטער.

מאַרי לאַנגלוא איז, נאַטירליך, בעפֿרייט געוואָרען און איהר געליבטער, וועלכער האָט די גאַנצע צייט געהאַלטען און איין שרייען, אַז ער ווייס נישט פֿון וואָס צו זאָגען, אַז זיין מאַרי איז משוגע געוואָרען און זי האָט אויסגעטראַכט אַ בלבול אויף זיך און אויף איהם — פֿערשטעהט זיך, אַז ער איז אודאי אויך בעפֿרייט געוואָרען. און ווער עס איז דער געפֿונענער טויטער קערפּער פֿון דער אַלטער פֿרוי, ווייס מען שוין אַ צינר אויך. דאָס זאָל זיין אַ 83 יאָהריגע פֿרוי, זשורדען, וועלכע איז מיט אַ צייט צוריק אַוועק און מען האָט נישט געוואוסט וואו זי איז אַהינגעקומען. מען שמועסט אפֿילו אַז מען איז שוין געקומען אויף די שפּורען פֿונ'ם מערדער — דאָס זאָל זיין נישט קיין אַנדערער ווי איהר איינגענער זוהן, וועלכער האָט זי ערמאָרדעט נישט אין חלום, נישט אין זיין קראַנקע פֿאַנטאַזיע, נאָר אויף אַנ'אמת.

י. פ-ן

גאלדענע גליקען

(ראמאן)

106)

מיר זענען אַרויס פֿון דער קאַיוטע.

פֿון דער יאַכטע האָט אונז אָבגעטיילט אַ שטח פֿון אַנ'ערך צוואַנציג שריט.

איבער דער יאַכטע האָבען געשפּרייזט דריי מאַטראָסען, וועלכע האָבען איינגאַנצען נישט געלייגט קיין אַכט אויף אונז.

קומינג האָט זיך מיט די הענד איינגעקלעמט אין דעם רודער־ראָד, קייענדיג בעת מעשה אַ פֿערלאָשענעם פּאַפּיראָס, און מיט אַ שאַרפֿען אויג בעמאָסטען דעם שטח, גרייטענדיג זיך האַרט צו פֿערקירעווען דאָס שיפֿעל, ווען ס'וועט זיך מאַכען דער פּאַסיגער מאָמענט.

פּלוצים האָט זיך הינטער אונזער שיפֿעל אויפֿגעהויבען אַ זייל שפּריצען: דאָס שיפֿעל האָט זיך שטאַרק אויסגעבייגען פֿון האַסטיגען קעהר.

ביל, ווילטאַן און איך האָבען מאָמענטאַל אַרויפֿגעשפּרינגען אויפ'ן דעכעל פֿון דער קאַיוטע, און אין דעם זעלבען מאָמענט האָט אונזער שיפֿל זיך אַדורכגעגליטשט אונטער דער סאַמער נאָז פֿון דער יאַכטע.

פֿון אויבען האָבען זיך דערטראָגען בעאונרוהיגטע שטימען פֿון די מאַטראָסען, און די יאַכטע האָט זיך אַ בויג געטון אין אַ זייט, כדי אויסצומיידען אַ צוזאַמענשטויס.

קומינג האָט געשיקט אויסגעמיטען די געפֿאַהר, פֿערקירעווענדיג אויף צוריק, און מיר זעלבעדריט זענען געבליבען הענגען אויף די קאַנאַטען איבער דעם ים־אָפּגרונד.

די לינקע האַנד מיינע האָט נישט אויסגעהאַלטען דעם כוח פֿון שוועס, און אַ ווייסגעלאָזט די שטריק. איך האָב אָבער בעצייטענס בעוויזען אונצוכאַפּען זיך פֿאַר איהר מיט דער רעכטער האַנד, און נישט קוקנדיג אויף דעם שטאַרקען וועהטאָג אין דער פֿלייצע, האָב איך זיך, ווי אַ קאַץ אַרויפֿגעדראַפּעט אויף דער יאַכטע.

דאָס ערשטע, וואָס איך האָב דערזעהן, איז געווען ביל און ווילטאַן, וועלכע האָבען זיך אַריבערגעקוליקעלט איבערן באָרטען, און זענען שנעל אויפֿגעשפּרונגען אויף די פֿיס.

איבעררעשט פֿון אונזער אומגעריכטען אָנקומען, האָבען זיך די מאַטראָסען אַזוי פֿערלוירען, אַז זיי האָבען אונז אַפֿילו נישט געפּרובט אָפּשטעלען.

דערזעהענדיג אָבער, אַז איך לויף שנעל צום קאַפּיטאַנישען בריקעל, האָט זיך איינער פֿון זיי מיט אַ זידלעריי אַ וואָרף געטון זיך צו מיר, און אָנגעכאַפּט מיך ביי דער האַנד.

מיט אַ פֿעסטען קלאַפּ איבער דער נאָז, האָב איך איהם מאָמענטאַל אויסגעצויגען אויף דער ערד.

גלייכצייטיג האָט בילס הויכער בעפֿעהל, געשטיצט מיט דעם רעוואָלווער, צוריקגעהאַלטען זיינע חברים.

נישט וואַרטענדיג אויף דעם וואָס ווייטער וועט זיין, האָב איך זיך מיט אַ שמאָל משופּע'דיג טרעפּעל אַראָפּגעקוליעט אין דעם רוים, וואו עס האָבען זיך געפֿונען די קאַיוטעס.

אויף מיין וועג האָט זיך געפֿונען אַ צוגעמאַכטע טיר.

איך האָב אויפֿגעהויבען איבערן קאָפּ דעם שטאָלענעם שטאַנג, וואָס איך האָב געהאַט מיטגענומען פֿון דעם מאָטאָר־שיפֿעל, און מיט דעם גאַנצען אימפּעט אַ האַק געטון איבערן האָלץ.

אין דעם זעלבען מאָמענט איז הינטער מיר אויסגעוואַקסען ווילטאָן.

די טיר האָט אַ טרישטשע געטון, און נאָכגעגעבען.

קיינמאָל וועל איך נישט פֿערגעסען דאָס בילד, וואָס האָט זיך דאַן פֿאָרגעשטעלט פֿאַר מיינע אויגען!

אַ בלאַסער פֿאַר גרימצאָרן, אַ צוטומעלטער פֿאַר אומגעריכטקייט, איז ענטקעגען מיר געשטאַנען סענגאַט.

ער איז, ווייזט אויס, געזעסען פֿריהער ביים טיש, געטרונקען און געטרונקען, מחמת אויפ'ן טיש האָב איך בעמערקט שטעהן אַ פֿלאַש קאָניאַק, און אין דער לופֿט האָבען געשוואומען בלויע פּאַסען פּאַפּיראָסען־רויך.

אָנקוקנדיג זיין דערשראָקענעם, כעס'דיגען און פֿערצווייפֿעלטען בליק, האָב איך דוקא אָבער דערזעהן מאַריאַ'ן.

זי איז געזעסען אויף אַ סאָפֿע אין דעם ווייטען ווינקעל פֿון דער קאַיוטע, צוטוליענדיג זיך, ווי אַ פֿערפֿאָלגט חיה'לע צו דער וואַנד.

ווען זי האָט מיך דערזעהן, האָט זי אויפֿגעשיינט, און מיט אַ פֿרייד־געשריי אויפֿגעשפּרונגען, רופֿענדיג מיך אויפ'ן נאָמען.

שווייגענדיג, און נישט קוקענדיג אויף איהר, בין איך צוגעגאַנגען צו סענגאַט'ן.

ער האָט אַ כאַפּ געטון די פֿלאַש קאָניאַק, און מיט דער גאַנצער קראַפֿט אַ שליידער געטון אין מיר.

איך האָב דעם קלאַפּ אָפּגעווענדט מיט דעם שטאָלענעם שטאַנג, אַזוי אַז אויף אונז ביידען האָבען זיך אַ שאָט געטון שטיקלעך פֿון צושמעטערטען גלאָז.

אין אַ ווייל'ע אַרום האָבען זיך אונזערע קערפּערס צוזאַמענגעפֿלאָכטען, און מיר האָבען זיך אַנידערגעוואַליעט אויף דער ערד אין אַ טויט־געראַנגעל.

סענגאַט איז געווען אַ קרעפֿטיגער פּערזאָן, פֿון כמעט דעם זעלבען וואוקס מיט מיר. די שרעק און דער גרימצאָרן האָבען פֿערדאָפּעלט זיינע כוחות.

זיין גרימצאָרן איז אָבער געווען אַ גאָרנישט אין פֿערגלייך מיט מיין גרימצאָרן.

איך האָב איהם אָנגעכאַפּט מיט דער רעכטער האַנד פֿאַר'ן גאָרגעל, און מיט דער לינקער האָב איך איהם אַרונטערגעלאָזט אַ מוראדיגען קנאַק איבערן פּנים.

ער האָט אַ כריפּע געטון, און נאָכ'ן צווייטען מתנת־יד האָבען זיך די פֿינגער זיינע, וואָס האָבען מיך געשטיקט, אָפּגעלאָזען.

בעפֿרייענדיג די רעכטע האַנד, האָב איך איהם אָפּגעמאָסטען אַזאַ קלאַפּ, אַז מיר אַליין האָט אַ קנאַק געטון די פֿלייצע, און איך האָב זיך אויף איהם אַרויפֿגעוואָרפֿען מיט'ן גאַנצען קערפּער.

ער האָט פֿערלוירען דאָס בעוואוסטזיין...

וואַקלענדיג זיך אויף די פֿיס, האָב איך זיך אויפֿגעהויבען, און אַוועקגעשטופּט דעם פֿערחלשטען סענגאַט אונטערן טיש.

הינטער מיין רוקען האָט מאַריאַ טיף און מיט דערלייכטערונג אָפּגעזיפֿצט:

— אַ — אַך!

איך האָב אַ קוק געטון אויף זיך, און וואָס פֿאַר אַ מעמד איך בין:

מיין אָנצוג איז געווען צוריסען און בעשפּריצט מיט בלוט און קאָניאַק.

— מאַכען אַ סוף מיט איהם? — האָב איך רוהיג אַ פֿרעג געטון.

מאַריאַ איז צוגעלאָפֿען צו מיר און אַרויפֿגעלעגט איהרע האַנד אויף מיינע פֿלייצעס: זי איז געווען בלאַס, ווי דער טויט, אָבער איהרע אויגען האָבען געשטראַהלט פֿאַר שטאָלץ און ענטציקונג.

— מען דאַרף נישט! — האָט זי אַרויסגעשעפּטשעט—דער'הרגענען איהם וועט איהר שטענדיג בעוויינען!

מיט אַ פֿערשטיקטען גליקליכען אויסגעשריי האָב איך זי צוגעצויגען צו זיך און אונזערע ליפּען האָבען זיך צוזאַמענגעגאָסען אין דעם ערשטען קוש.

(פֿאָרטזעצונג קומט).

שוידערליכע רציחה אויפ'ן ראמאנטישען באדען

בעאמטער פון סטאראסטווא שיסט זיין געליבטער, איהר מוטער און זיך אליין

פרייטאג אוונד האט זיך אין ביאליסטאק אפגעשפילט א בלוטיגע דראמע מיט מענשליכע קרבנות:

אויף סטרוקאווער 17 וואוינט די שוויגער פון קאמיסאר ה' אקאנסקי, די אלמנה פע-ראנעלע מרוז, צוזאמען מיט איהר יונגערער טאכטער — אלעקסאנדרע.

אין אלעקסאנדרען האט זיך געליבט א בעאמטער פון קרייז-סיימיק, ביי דער סטא אסטווא, וולאדיסלאוו גיעווינסקי, אבער זי האט איהם נישט ליב געהאט און בעזונדער איז געווען קעגען שידוך די מוטער.

פארנאכט, ווען די פרוי מרוז איז מיט דיער טאכטער צוריקגעקומען פון שפאציר און די לעצטע האט זיך צוגעזעצט אויף דער באנק נעבען זייער שטוב אפרוהען, איז אונטערגעקומען ניעווינסקי און געפרובט מיט איהר פערפיהרען א שמועס. זי אבער האט זיך צו איהם בעצויגען קאלט און דערצו נאך האט די מוטער איהר אויפגעפאדערט, זי זאל אינגאנצען מיט איהם נישט רעדען און אריינגעהן אין שטוב.

דאס האט דעם יונגענמאן זעהר אויפגערעגט, און באלד נאכדעם ווי אלעקסאנדרע איז אריין אין שטוב, איז ער אויך אריין אינעווייניג, ארויסגעכאפט א רעוואלווער און געצילט אין איהר.

די מוטער האט זיך א צושראקענע א הויב געטון פון ארט און איז צוגעלאפען צו דער טאכטער, כדי איהר צו בעשיצען, אבער דא האט נ. אויסגעשאסען, געטראפען דער אלטער גלייך אין הארצען און זי איז געפאלען טויט אויפ'ן ארט.

נאר דער רוצח האט זיך דערמיט נישט בעגנוגענט — ער האט אויסגעשאסען א צווייטען מאל און געטראפען אלעקסאנדרען, וועלכע איז שווער פערוואונדעט געווארען אין האלז.

צום סוף האט ער זיך אליין אריינגעשאסען א קויל אין קאפ און איז אויך געפאלען טויט.

אויפ'ן ארט פון דער בלוטיגער דראמע זענען באלד אנגעקומען פארשטעהערס פון דער מאכט און אויך ד"ר ראזענטאל, וועלכער האט דער שווער-פערוואונדעטער אלעקסאנדרע געגעבען די ערשטע הילף און נעכטען האט מען איהר געבראכט אין יודישען שפיטאל, וואו מ'וועט איהר אפערירען און ארויסנעהמען די קויל.

ווען דער פרוי מרוז'ס אנ'עלטערע שוועסטער א פרוי פון 70 יאהר, וועלכע וואוינט אויך איז ביאליסטאק, האט זיך דערוואוסט פונ'ם אומגליק, האט זי בעקומען א שטארקען הארץ-אטאק און מען האט איהר געבראכט אין יודישען שפיטאל, וואו זי געפינט זיך איצט אין א שווערען מצב.

אינטערעסאנט איז אויך, אז דער קאמיסאר ה' אקאנסקי האט פרייטאג בעקומען זיין אורלויב און איז צוזאמען מיט זיין פרוי אפגעפאהרען קיין דרוזגעניק. אבער נאר איידער ער האט בעוויזען אויסצופאקען זיינע זאכען, האט מען איהם באלד אנגעזאגט טעלעפאניש וועגען דעם אומגליק און ער איז תיכף צוריקגעקומען קיין ביאליסטאק.

ד"ר מעד. **שמעון גאלדרינג**

רענטגענאלאגישער גאבינעט

9 פאלודניאווא 9, טעל. 27-64

נעמט אן פון $11^1/_2$ ביז $2^1/_2$ נאכמיטאג און פון 7 — $8^1/_2$ אין אווענד.

4868

די פערוואלטונג פון פעראייניגטען

סוחרים- און פאבריקאנטן-פערבאנד

19 פיעטריקאווער 19

Związek Ziednoczonych Kupców i Przemysłowców

[...]ערט אויף די מיטגלידער אפצונעמען זייערע לעגיטימאציעס. [...]יכצייטיג ווערט מיטגעטיילט, אז צום בעקוועמליכקייט פון די מיטגלידער איז דער פעראיינס-אדוואקאט בעאויפטראגט געווארען צום ערלעדיגען פאר [...]י מיטגלידער קלאזולעס אומזיסט. נייע מיטגלידער קענען זיך איינ[...]ייבען טעגליך אין די ביורא-שעה'ן פון 5 ביז 9 א זייגער אין אווענד.

דער לימוד איז דער בעוואוסטער

7-קלאסיגער קנאבען-שולע פון יצחק גאלדבערג

אלעע 1-טער מאי (פאסאזש-שולץ) 16,

הויבט זיך אן דעם 1-טען ווזשעשיען (כ"ז מנ"א הבע"ל).

איינשרייבונגען פון נייע תלמידים קומען פאר אין דער קאנצעלאריע פון דער שולע טעגליך פון 12 ביז 5 נאכמ. דאס לעהרער-פערזאנאל פאר די למודי-קודש פון התחלת-קריאה עברית (דרדקי) ביז חומש, רש"י, נ"ך, גמרא, תוספות, ווי אויך לה"ק בכתב ובדבור און דקדוק, ווערט אין דעם נייעם שול-יאהר צוזאמענגעשטעלט פון די בעסטע פעדאגאגען אין אונזער שטאט — מלמדים מופלגים מפורסמים. דערביי וועלען אויך די למודי-חול שטרענג געפיהרט ווערען לויט'ן פראגראם פונ'ם בילדונגס-מיניסטעריום דורך די בעסטע לעהרער פאכלייט. נעמענדיג אין בעטראכט די איצטיגע שווערע מאטעריעלע לאגע אין אונזער שטאט, צוליב וואס פיל ווענינער בעמיטעלטע עלטערן, נישט קאנענדיג שיקען זייערע קינדער אין פריוואט-שולען אדער קאנצעסיאנירטע חדרים, צוליב דעם פאר זיי צו הויכען שכר-לימוד און דעריבער זענען זיי געצוואונגען זייערע קינדער אפצוגעבען אין די פאוושעכנע שולען, ווערען פאר די לעצטע

די פרייזען ערמעסיגט ביז 50 פראצענט.

פריזיער

א ערשטקלאסיגער הערען-ארבייטער אויף זנדרגטע בעדינגונגען צום ארויספאהר ווערט זאפארט געברויכט מעלדען קען מען זיך ביי פריזירמאן, פאנסקא 84. 8762

השבת אבדה.

כ'האב פערלוירען א פארטפעל מיט פערשידענע דאקומענטען און אהן געלד. די דאקומענטען האבען פאר קיינעם קיין שום ווערט נישט. דער געהרליכער פינדער ווערט געבעטען אבצוגעבען געגען בעלוינונג צו פישל פישער, נאווא-ווארשעווסקא 11. 8759

PORADNIA WENEROLOGICZNA

פון דאקטוירים-ספעציאליסטען

זאוואדזקא 1.

נאר פאר חענערישע הויט-קראנקה, און מענער-שוואכע אנאליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפער, קאנסיליום מיט ספעציאליסטען פון אוראלאגישע און נערווען-קראנקהייטען.

קווארץ-לאמפ. עלעקטרישער הייל-קאבינעט קאסמעטיק.

— — טעגליך פון 8 פריה ביז 9 אווענד. — — פון 11 ביז 12 ביי טאג און פון 2 ביז 8 נאכמ. נעמט-אן א פרוי-דאקטאר נור קינדער און פרויען זונטאג פון 9 פריה ביז 2 נאכמיטאג.

— בעזונדער ווארטע-צימער פאר פרויען. —

וויזיט 3 ז'.

דער פעראיינ. סוחרים און פאבריקאנטן פערבאנד

(פיעטריקאווער 19)

רופט צונויף אלע גלויביגע פון דער פירמע ש. דייטעלצוויי'ג, נאוואמיעכקא 19, אין דער האלע, צו קומען היינט, דינסטאג, דעם 20. ד. ח. 7 א זייגער אוונד אין פעראיינס-לאקאל, כדי פארצונעהמען א געמיינזאמע אקציע. 8791

לעטשניצע פון דאקטוירים ספעציאליסטען און דענטיסטישער קאבינעט.

בזשעזשינער 11, טעלעפאן 37-63

אפען פון 9 פריה ביז 7 אווענד.

ד"ר אימיך נאז, האלז, אויערען קר.	$4^1/_2$—$3^1/_2$
ד"ר קערשנער קינדער-קראנקה.	11-9 3-$4^1/_2$
ד"ר שיפמאן אינערליכע קראנקהייטען	12—2
ד"ר לוביטש הויט און געשלעכט-קר. $12^1/_2$	—$1^1/_2$
ד"ר שמירגעלד נערווען און גייסטיגע קר.	1—2
ד"ר גאלדבלאט אויגען-קראנקה.	$12^1/_2$—$1^1/_2$
ד"ר חיים כירורגישע קראנקהייטען	2—3
ד"ר שמערלאווסקי פרויען-און געבורטס הילף	$3^1/_2$—$4^1/_2$

ספיכט-פראצעס, שנאר-שטערונגען, הי שפאמלען א.א. חי פאקען-שמאלן, קינסטליכע בערג-זון-בעשטראהל. איניעקציאנען, מאסאזשען, עלעקטריזאציע, אפעראציע, אויף ערלויבטע הינזיכטען אין שטאט. און לאבאראטאריום ווערען אנגענומען אלע ארט אנאליזען, אויך פלעגמע און בלוט

אימפונגען געגען שקארלאטין.

ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געווארען

א רענטגען-אינסטיטוט.

ד"ר ראזשינסקי סטאראפאלסקא

צאהן-ארצט 10—1 3—6

קינסטליכע צאהן, קראנען, פאמבען א. א. וו.

די לעטשניצע איז אויך טעטיג זונטאג

אנ'אלמן (א לעהרער) זוכט צו שליסען א פארטי מיט א פערמעגליך פרויליין פון 25—30 יאהר. אפערטען אונטער „אלמן" אין אדמ. פון דער צייטונג. 8791

עס ווערט געברויכט **א רעפערזיוקע** צו סוויטערס ביי פעדערמאן. סאלנא 5. 8755

א גוטע מאשין-**טרייבערין** ווערט געזוכט. גאלדמאן, פיעטריקאווער 21

Dr.

HELLER

ספעציאליסט פאר הויט-[illegible] קראנקהייטען און מענער-שוואכע.

נאווראט 2 טעל. 79 88

נעמט אן [illegible]

Dr. med.

M. Kerszner

קינדער - קראנקהייטען

זשעלאנא 16

טעל. 51-96

צוריקגעקעהרט

נעמט אן אין דער לעטשניצע בזשעזשינער 11

Dr. med.

H. LAJCHTER

צאהן-כירורג

דזיאסלע-, קין-, גימען-, און צונג-קראנקהייטען.

Konstantynowska 9.

telefon 49-66

od $1^1/_2$—5 po poł. 4604

Dr. med.

W. EYCHNER

גינעקאלאג-אקושער

זגערזשער 11.

טעל 34-72

נעמט אן פון 6—8 אווענד.

Dr. med.

L. Pikielny

אוראלאג

ספעציעל ארצט פאר נירן בלאזן-און הארן - קראנק.

NAWROT 8

tel. 19-90

עמפפאנגט פון 4—7 אוו.

נעמט אויך אן אין דער לעטשניצע „Zdrowie" נאוואמיעסקא 3 פון $12^1/_2$ ביז 2 אזייגער נאכמ.

קאליגראף

ל. בערמאן

(דער יונגער) וואוינט אויף זאוואדזקא 19, 1-טער שטאק, און לערנט אויס שעהן און שנעל שרייבען.

כי ימצא בקרבך איש או אשה אשר ילכו

וואס קלערען צו געהן אין אנ'אנדערע ביורא

ודרשת היטב והנה אמת נכון הדבר, והגד להם זאלסטו זיי זאגען

אז נור אין ביורא ביים רעכטסקאנסולענט **י. מאנעלא**

17 פיעטריקאווער 17

52 זאכאדניא 52

טעלעפאן 48-79

ווערט געוויסענהאפט ערלעדיגט און געשריבען אלע סאנדאווע זאכן, ביטעס, קלאזולעס, זאבאוויעטשעניעס אויף אלע שטעט אין פוילן, קארנע און ציוויל אפעלאציעס, אדוואלגניעס, אינטערצייזיעס, ספעציאליסט פון שותפות-אקטען, איבערזעצונגען אין אלע שפראכען.

מיט אכטונג

י. מאנעלא, פיעטריקאווער 17

דורכגאנג זאכאדניא 52.

לעטשניצע פון דאקטוירים ספעציאליסטען און ערצטליך-דענטיסטישער קאבינעט

זגיערסקא 17 טעל. 16-33.

ד"ר ראקאווסקי נאז האלז, אויערען קר.	10—11 2—3 6—7
ד"ר רושאנער הויט און געשלעכט קר.	10—11 1—2
ד"ר גאלדשטיין- אויגען-קראנקהייטען פאלאק	1—2 7—8
ד"ר יוסטמאן נערווען קראנקהייטען	12—2 חוץ זונ.
ד"ר ראזענצווייג קינדער-קראנקהייטען	10-12 4-5
ד"ר פאפיערני פרויען און געבורטס-הילף	$11^1/_2$-1 5-6
ד"ר קאנטאר כירורגישע-קראנק.	$4^1/_2$-$5^1/_2$ זונ. 1—2
ד"ר חיינבערג אינ. חערץ לונגען	12—1, $6^1/_2$—$7^1/_2$
ד"ר סטופעל רענטגען	12—2, 4—6
א. גראדזענטשיק צאהן-ארצט	3—7
נ. ראזעס צאהן-ארצט	8—2

צאהן-פונדה-פלונג, פעליבלומבונגען, קראנען, פאסטען א.א.וו.

ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געווארען

א רענטגען-אינסטיטוט

הייילונג פון הויט קראנקהייטען פון קאפ (פארך) מיט רענטגענשטראלען, פאר בעשטראלונג און דורכלייכטונגען, קווארץ-לאמפע, דיאטערמיע, עלעקטריזאציע, אלע מעגליכע אנאליזען. א קורס פאר שטאמלער.

אימפונגען געגען שארלאך (שקארלאטין) פון 4—5 נאכמ.

די לעטשניצע איז אויך אפען זונטאג

וויזיט אין דער שטאט.

ערצט.-קאסמעטיש. גאבינעט

פרל. מארקוס נעהמט אן פון 5—7 אווענד

מיט פולע רעגירונגס-רעכט (קאט. A)

8-קלאס. מעדכען-גימנאזיום

מיט 3 פארבערייטונגס-קלאסען A, B, C

פון **Marja Hochstein**

Wólczańska 23, telef. 14-27.

שילערינס ווערען איינגעשריבען אין די שול-שטונדען.

ביים גימנאזיום **קינדער-היים** מיט מיסטעם פון פראפ. **מאנטעססארי**

8-קל. רעליגיעזע גימנאזיום

פון דער געזעלשאפט

„תורה ודרך ארץ" אין לאדז

60 צעגעלניאנא 60.

איינשרייבונגען פון נייע שילער קומען פאר טעגליך פון 9—1 פארמיטאג אין קאנצעלאריע פון גימנאזיום, פראנט, 2. שט.

8756

די דירעקציע.

Dr. med. NIEWIAŻSKI

ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראנקה. בעהאנדלונג פון מענער-שוואכע.

אנדזשעיא 5, טעל. 59-40

נעמט אן פון 8—2 נאכמ. און פון 5—9 אווענד. בעזונדערער ווארטע-זאל פאר פרויען.

SZKOŁA PRZEMYSŁOWA

T-wa Szerzenia Oświaty i Wiedzy Technicznej wśród Żydów

w Łodzi, ul. Pomorska 46/48

אבטיילונגען:

מעכאנישע, עלעקטראטעכנישע און וועבעריי.

אנמעלדונגען געהמט אן די קאנצעלאריע טעגליך פון 10—2 נאכמ.

אבאנעמענטס-פרייז: פאר'ן מאנאט 18 גר. פרייטאג און ערב יו"ט 24 גר. אין דער פרייז 8 זייטען

אין טעקסט 40 ... 4 ... 60

[...] נאכ'ן טעקסט 12 ... 8 ... 18

[...] דער שטאט 50 פראצ. טייערער. אויסל. 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען 10 גר. א ווארט

אבאנעמענטס-פרייז: אין לאדז 5 ז'. א חודש מיט אהערטראגען א היים. אויף דער פראווינץ 6 ז'. א חודש; אין אויסלאנד 8 ז'.

פאר'ן איינהאלט און טערמינען פון די אנאנסען אין דער פארלאג נישט פעראנטווארטליך.

די אדמיניסטראציע איז אפען בייטאג און ביינאכט.

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat" Spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg.

Czcionkami i druk „Najer Folksblat" Piotrkowska 21.

Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufman.